

Amnesty

NR 4
2023

press

AMNESTY PRESS NUMMER 4 2023 En oberoende tidning om mänskliga rättigheter från Amnesty International

UTGALLRING

Staten har besegrat gängen i El Salvador. Priset är detta: Utan rättegång hålls människor i burar.

Amnesty Press har tagit sig in i arresten El Penalito i San Salvador.

SIDAN 8

Tack och farväl!

Det här blir mitt sista nummer av Amnesty Press då det är dags för pension och att lämna över till *Ira Mallik*, min efterträdare som chefredaktör. Det har blivit många utgåvor sedan jag började som vikarierande redaktör 2001 och efter några vändor blev fast anställd 2005.

När jag bläddrar i det första numret jag gjorde, nummer 1/2001, blir det en dystert påminnelse om förhoppningar som inte har infriats. Ingångsreportaget handlar om Kuba under ett hårdnande förtryck. Dåvarande generalsekreteraren *Carl Söderbergh* skriver i en krönika under rubriken "Ett hån mot de mänskliga rättigheterna" om sin resa till Israel och Palestina.

Det rapporteras om en försiktig optimism i Syrien där *Bashar al-Assad* tillträtt som president efter faderns död och politiska fångar har släppts. Den indonesiske människorättsförfvararen *Munir*, som i december 2000 besökte svenska Amnesty när han var i Stockholm för att hämta Right Livelihood-priset, intervjuas. Den 7 september 2004 giftmördades han under en flygresa från Jakarta till Amsterdam.

Tidningen har strävat efter att ge röst åt både "vanliga" människor och människorättskämpar i främst länder som inte är i fokus för övriga medier. Tyvärr är det ofta en dystert bild av verkligheten som har getts

ULF B
ANDERSSON

Chefredaktör

FOTO: SANDRA JOHNSON

AMNESTY PRESS är ett forum för information och diskussion kring mänskliga rättigheter samt de områden som faller inom ramen för Amnestys globala och övergripande prioriteringar. Amnesty Press leds av en självständig redaktör som också är ansvarig utgivare. Artiklar representerar inte nödvändigtvis Amnestys åsikter. Det gäller även annonsmaterial, till exempel bilagor. Amnesty Press utges av Amnesty International, svenska sektionen.

REDAKTION: Ulf B Andersson, redaktör, ansvarig utgivare, Ira Mallik tillträdande redaktör, Malin Engman (layout), Lisa Olsson (sociala medier).
GRAFISK FORM/AD: A4/Lotta Lundin.
REPRO: A4/Lotta Lundin.
ADRESS: Box 4719, 116 92 Stockholm.
TELEFON: 08-729 02 00, fax: 08-729 02 01.
E-POST: ap@amnesty.se
SVENSKA SEKTIONEN: Plusgiro 900072-0, bankgiro 900-0720.

HEMSIDA: amnestypress.se
PRENUMERATION: 250 kr.
TRYCKERI: V-TAB AB, Vimmerby, 2023.
PRESSLÄGGNING: 13 november 2023.
Utkommer med fyra nummer 2023.
MANUSSTOPP 1/2024: 2 februari 2024.
HOS LÄSARNA: 15 mars 2024.
ISSN: 0284-7108. Detta nummer trycks i 71 740 exemplar.
ANNONSER: annonser@amnesty.se
OMSLAG: Foto: Kinga Sandén.

även om det har funnits en strävan att också lyfta fram positiva exempel.

Jag har under dessa år haft ett stimulerande samarbete med alla skribenter och fotografer som fyllt tidningens sidor med ett innehåll som ofta har uppskattats av läsarna. Ett samarbete med redaktörerna för Amnestytidningar i Danmark, Finland, Norge och Tyskland har lett till artiklar inifrån fånglägret på Guantánamo, berättelser om kampen för rättvisa efter brotten i Syrien och abortfrågan i Färöarna. Tyvärr har de tre förstnämnda länderna inte längre några Amnestytidningar.

Det bör också noteras att jag har arbetat under fyra olika generalsekreterare för svenska Amnesty som alla förstätt varför det behövs en tidning som styrs av journalistiska principer och inte organisationens informationsbehov.

Jag vill tacka alla läsare och grupper som under åren kommit med uppmuntran och stöd, och ibland kritiska synpunkter. Och grupp 160 ska veta att det värmer ett redaktörshjärta att få ett diplom för "saklig och objektiv rapportering som både är klargörande för aktivisterna och entusiastmerande genom att den lägger grunden för ett bättre Amnestyarbete".
Tack och farväl!

NY STAT. Bougainville ser ut att bli självständigt från önationen Papua Nya Guinea.

FOTO: TORBJÖRN WESTER

BROTTLIG BROTTSEKÄMPNING

8 I kriget mot gängen i El Salvador begås övergrepp mot såväl oskyldiga som skyldiga.

KRIGSBROTT MOT CIVILA

20 I kriget mellan Hamas och Israel har båda parter brutit mot internationell lag.

KROSSADE DRÖMMAR I BEIRUT

24 Rädsla sprider sig i HBTQI-communityt och den alternativa kulturscenen i Libanon.

DESSUTOM

6

GODA NYHETER
Hopp för demokratin i Polen

18

NU
Amnesty: Facebook bidrar till hat

49

TILLBAKABLICKEN
40 år sen USA-invasionen av Grenada

FÖRFÖLJD I DIASPORAN.
Gulbahar Haitiwaji.

GRÄNSLÖS FÖRFÖLJELSE

30 Även om Kina filat på sin image, drabbas uigurer av repression både i Xinjiang och utomlands.

ABORTRÄTT SOM POLITISKT SLAGTRÄ

34 Ny bok av journalisten *Sanna Torén Björling* om hur abortfrågan används för att polarisera väljarna i flera länder.

FOTO: OSLO
FREEDOM FORUM

FLYKTINGAR FÖRDRIVS

ENLIGT REGERINGEN I PAKISTAN hade 300 000 afghanska flyktingar den 10 november lämnat landet efter uppmaningen den 3 oktober att alla papperslösa afghaner frivilligt ska resa till Afghanistan. Den som inte följer uppmaningen hotas av arrestering och deportation. Enligt Radio Azadi kan det handla om totalt 1,7 miljoner afghaner som nu ska tvingas lämna Pakistan.

Vid gränsövergångar till Afghanistan, som här i Torkham, kom varje dag tusentals personer till en osäker framtid.

Bakom Pakistans beslut ligger en politisk konflikt med talibanstyret i Kabul, som återkom till makten den 15 augusti 2021. I Pakistan har TTP, de pakistanska talibanerna, genomfört självmordsbombningar och den pakistanska regeringen beskyller talibanerna i Afghanistan för stöd till TTP.

Amnesty International krävde den 10 november att Pakistans regering omedelbart stoppar deportationer och slutar trakassera afghanska flyktingar.

För afghanska flickor, som har kunnat studera i Pakistan, är deportationerna ett hårt slag då talibanerna har begränsat flickors skolutbildning. Och en afghansk journalist, som nu gömmer sig i Pakistan, sade till Amnesty att han fruktar för sitt liv om han tvingas återvända till Afghanistan.

Den 9 november hotade en pakistansk minister med att nästa steg kan bli att skicka tillbaka samtliga afghaner i Pakistan, även de som har uppehållstillstånd. Då handlar det om totalt över fyra miljoner människor.

SAMKÖNAT SEX LAGLIGT

 MAURITIUS. Den 4 oktober beslöt Högsta domstolen i Mauritius att paragraf 250 i landets brottsbalk strider mot konstitutionen. Domstolen konstaterade att det saknas skäl för staten att diskriminera samkönat sex mellan män genom den så kallade sodomilagen som infördes 1898. Och domstolen påpekade att paragrafen var ett arv från den brittiska kolonialhistorien. Lagen behölls när Mauritius blev självständigt 1968 men har inte tillämpats under senare år.

Domstolen tog ställning i två fall som hade anmälts 2019. Ett av dem kom från fyra kärande, med hinduisk, kristen och muslimsk bakgrund, i Young Queer Alliance, som ofentligt kommit ut som homosexuella män.

Efter beslutet i Mauritius är det nu cirka 65 länder som fortfarande kriminaliserar samkönat sex. ■■■

”Nationell helgdag”

Den 6 november meddelade Kenyas inrikesminister Kithuri Kindiki att måndagen den 13 november utsetts till en nationell helgdag ”då allmänheten runt om i landet förväntas plantera träd”. Trädplanteringen är ett sätt att ”rädda landet från de katastrofala effekterna av klimatförändringarna” och målet är 15 miljarder nya träd till 2032, rapporterar The Independent.

JOURNALIST FRI

 SOMALIA. Den 11 oktober beslöt en domstol i Mogadishu att journalisten **Mohamed Ibrahim Osman Bulbul** omedelbart skulle försättas på fri fot och underkände åtalet om bland annat ”spridning av falska nyheter”. Han arbetar för Kaab TV och hade granskat EU-bidrag för utbildning av poliser när han greps den 17 augusti. Mohamed och hans kollegor tackade Amnesty för stödet och menade att det var Amnestys blixttaktion som ledde till frigivningen. ■■■

FOTO: PRIVAT/VA

Polen: Hopp för demokratin

 POLEN. Under mer än två decennier har **Justyna Wydrzyńska** arbetat för kvinnors rätt till abort.

Valet i Polen den 15 oktober blev en framgång för de tre partierna i oppositionen och har tolkats som en framgång för demokrati och kvinnors rättigheter, men Justyna Wydrzyńska tar inte ut någon seger i förskott när vi ses i Stockholm kort efter valet.

– Jag blev glad över valresultatet, men... jag har faktiskt inte så stort hopp om att det kommer innebära att abort legaliseras i Polen, säger hon.

Vid tidningens pressläggning har Polen ännu inte fått någon ny regering. Det nationalkonservativa regeringspartiet Lag och Rättvisa (PiS) blev största parti och har av president **Andrzej Duda** fått i uppdrag att bilda regering. Alla bedömare anser dock att de kommer misslyckas, eftersom oppositionens tre partier tillsammans fick en tydlig majoritet med 54 procent av rösterna.

Medborgarkoalitionen, ledd av tidigare premiärministern och EU-ordföranden **Donald Tusk**, väntas bilda regering – även om det kan dröja – tillsammans med Tredje vägen, en konservativ koalition och Vänstern, där olika vänsterpartier och grupper förenats.

Justyna Wydrzyńska förklarar varför valresultatet väcker dubbla känslor:

– Även om oppositionen

DÖMD. **Justyna Wydrzyńska** är dömd till samhällstjänst för medhjälp till abort.

FOTO: IRA MALLIK

vann valet, och kanske kommer skapa en ny – bättre regering – så är inte enigheten tillräckligt stor för att få igenom ett lagförslag som kommer att legalisera abort i landet.

Den Tredje vägen vill helst ha en folkomröstning, Vänstern driver på för full legalisering och Donald Tusks parti har varit otydliga när det kommit till att konkretisera sitt stöd för aborträtten.

Det har gått sju månader sedan Justyna Wydrzyńska dömdes för medhjälp till en abort i Polen. Hon fälldes för att ha skickat abortpiller till en

kvinnor som levde i en våldsam relation. Kvinnans make polisanmälde och Justyna Wydrzyńska dömdes till åtta månaders samhällstjänst.

Rättegången fick stor internationell uppmärksamhet, och Amnesty International har följt hennes fall som pågått i flera år. Hon menar att den internationella uppmärksamheten skyddade henne från fängelsestraff.

Justyna Wydrzyńska är på strålande gott humör när vi ses, och berättar energiskt om hur tacksam hon är för uppmärksamheten hennes fall fått

och för att människor skrivit brev för hennes sak. Och arbetet för aborträtten fortsätter:

– Det görs aborter i Polen varje dag! Vi fortsätter arbetet med nätverket Aborter utan gränser. Vi driver hjälptelefon för att ge information om hur man kan göra säkra aborter hemma, vi hjälper till med att arrangera resor utomlands vid sena aborter. Uppmärksamheten har också gjort att vi kontaktas av kvinnor från andra länder i Europa, som behöver hjälp med säkra aborter. Vi försöker hjälpa dem också.

IRA MALLIK

JA TILL ABORTRÄTT I OHIO

 USA. Det blev en stor seger för ja-sidan när Ohios väljare den 7 november röstade om att skydda rätten till abort i delstatens konstitution. 57 procent röstade för förslaget i delstaten som styrs av Republikanerna.

Liknande omröstningar har ägt rum i flera delstater, efter att USA:s högsta domstol i juni 2022 rev upp Roe v Wade-domen från 1973 som gjorde abort lagligt i hela USA. Det blev då upp till delstaterna att fatta egna beslut. Något som lett till att abort i princip förbjudits i mer än 16 delstater. Ohio blev den sjunde delstaten att rösta för att skydda aborträtten. I samtliga delstater där folkomröstningar har hållits har ja-sidan segrat. ■■■

MATIULLAH WESA ÄR FRI

 AFGHANISTAN. Den 27 oktober frigavs **Matiullah Wesa** efter att ha suttit fängslad sedan 27 mars. Han greps då i Afghanistans huvudstad Kabul av talibanernas säkerhetstjänst GDI när han var på väg hem från kvällsbönen i en moské. GDI gjorde också en razzia i hans hem och beslagtogs hans mobiltelefon och dator. Amnesty utfärdade en blixttaktion med krav på att han skulle frigges.

Matiullah Wesa är en av Afghanistans mest kända förespråkare för utbildning för alla, inklusive flickor. Han är grundare av PenPath, vars 3 000 volontärer har arbetat ute i distrikt och provinser för att alla ska ha rätt till utbildning. I byar där skolor saknats har PenPath själva satt upp skolor och mobila klassrum har gett undervisning.

Efter att Matiullah Wesa greps har många volontärer i hans organisation gått under jorden då de fruktat att de ska gripas. ■■■

INNANFÖR BURARNA

El Salvador har i stort sett vunnit kriget mot gängen. Priset har varit högt med över 1,5 års undantagstillstånd, grova övergrepp och 72 000 personer som har fängslats utan rättegång. De har alla passerat arresten El Penalito i San Salvador. Amnesty Press har som enda medium i världen lyckats ta sig in.

TEXT OCH FOTO: KINGA SANDÉN

FARLIG MÄRKNING. En enda gängtatuering räcker för att dömas till 40 års fängelse för "kriminell gruppering". I den paranoida stämning som råder anses alla tatueringar misstänkta.

EL SALVADOR

HUVUDSTAD:
San Salvador

POLITIK: Självständigt från Spanien 1821. 1979 inleddes ett inbördeskrig och fram till fredsavtalet 1992 dödade omkring 75 000 personer när vänsterrörelsen FMLN försökte störta regeringen som stöddes av USA. Högerextrema dödspatruller mördade tusentals personer. Nayib Bukele vann presidentvalet 2019 och hans parti *Nuevas Ideas* fick makten.

YTA: 21 041 km² (Sverige: 449 964 km²).

BEFOLKNING: 6,6 miljoner.

Män och kvinnor i vita fångkläder hänger med armarna ut genom gallren till metallburar på fem gånger fem meter. De omger en öppen plats i vad som liknar ett garage. I mitten står arrestchefen *Ruben Velasquez*. Med en blick runt sig säger han nöjt:

– Nu har jag det här stället som jag vill ha det.

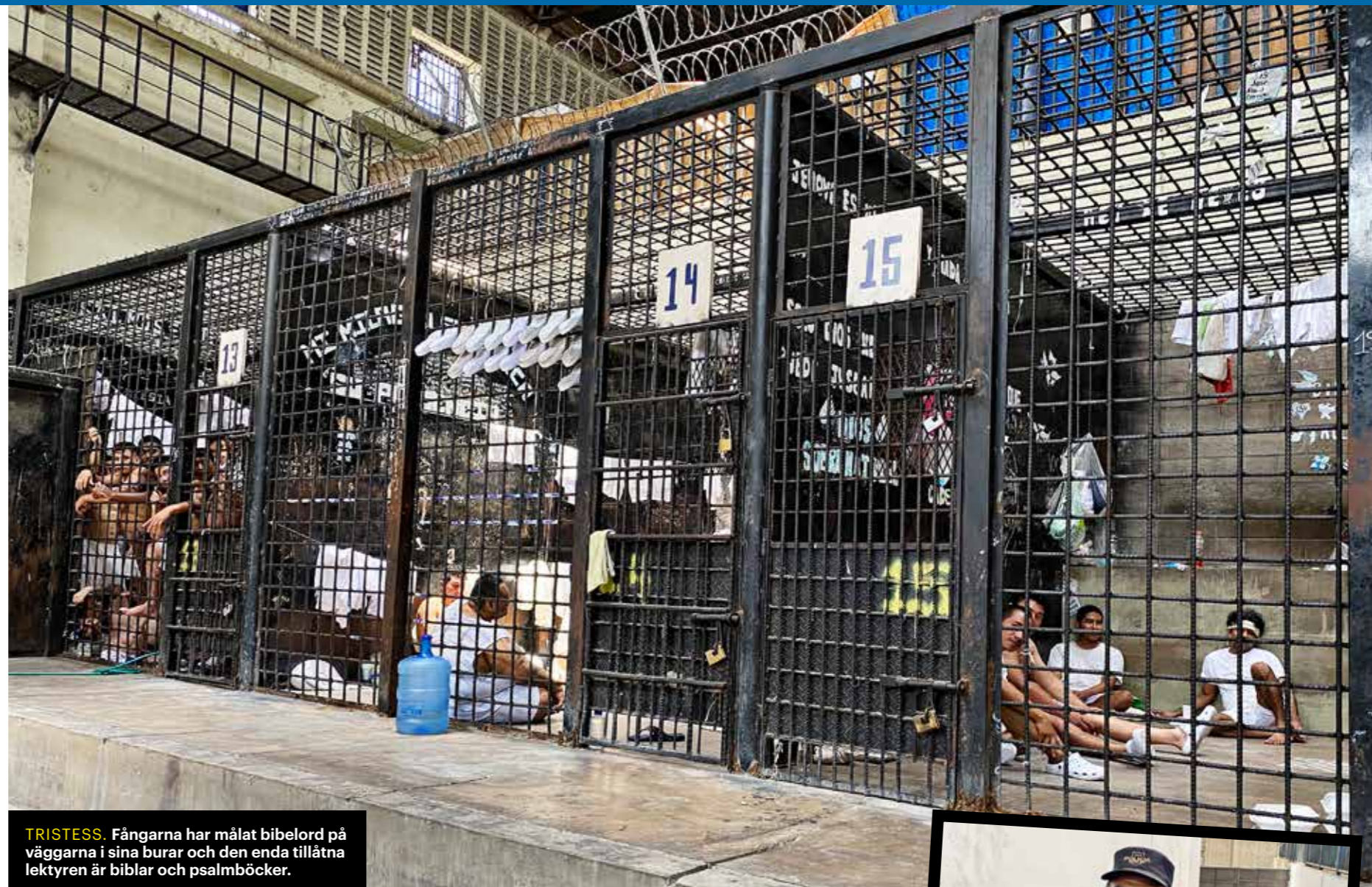
Några av fångarna äter stående eller sittande på golvet. Andra samtalar lågt. Några sover direkt på betongen, det finns inga sängar. De flesta bara stirrar framför sig.

– I början av undantagstillståndet hade vi dem staplade på hög här, mer än 500 stycken i 16 celler. 150 av dem var kroniskt sjuka – fängelserna vill inte ta emot dem, så de fastnar här. Nu börjar jag få iväg dem snabbare: 35 sjuka, 132 män, 13 kvinnor och fyra hbtqi+, säger *Ruben Velasquez* med en djup inandning innan förkortningen och ”plus” uttalat på slutet.

– När de grips skickas de hit och sedan vidare till fängelserna. Inför frigivning kommer de tillbaka och vi släpper dem här.

På trottoaren utanför är det fullt av människor som hoppas att deras familjemedlemmar ska släppas just i dag. De håller i mappar med kopior av id-kort och frigivningsbrev, en del dateerade veckor tillbaka. I skymningen går ett sus från den ena gruppen till den andra:

– Nu kommer de!

TRISTESS. Fångarna har målat bibelord på väggarna i sina burar och den enda tillåtna lektyren är biblar och psalmböcker.

Porten till arresten öppnas medan en vit minibuss stannar intill. Beväpnade poliser schasar en jämn rad av hukande, vitklädda fångar de två metrarna från bussen till ingången.

– Där är han!

Tioåriga *Cati* pekar med hela kroppen på favoritkusinen *Luis* som försiktigt höjer armen till hälsning innan han försvinner in.

– Han kommer tappa byxorna, konstaterar hans syster *Ailin*.

De har köpt nya kläder åt honom, säkra på att han ska ha magrat. De har underskattat hur mycket.

Den 27 mars 2022 infördes undantagstillstånd i El Salvador för att återta kontrollen över landet från gängen. Människor kan fängslas på obestämd tid om de misstänks tillhöra ”kriminella grupperingar”, utan konkret brottsrubricering, tillgång till advokat eller

ARRESTCHEF. Ruben Velasquez är stolt över ordningen som råder i El Penalito.

VÄNTANS TIDER. Kiosken mittemot är alltid full av människor, främst kvinnor, som väntar på nyheter från El Penalito om sina nära och kära.

INFORMATION. Utanför arresten hänger listor över fångar och vilket fängelse de skickats till.

NYFIKNA. Sofia blir orolig när Luis dröjer och försöker kika in i El Penalito med ett annat barnbarn i famnen.

► kommunikation med omvärlden. Ett anonymt tips kan räcka.

Av de 72 000 personer som gripits har 7 000 släppts. Människorättsorganisationer uppskattar att ytterligare 20 000 oskyldiga är kvar innanför murarna utifrån sina kartläggningar av fallen. De har dokumenterat åtskilliga godtyckliga gripanden, tortyr, svält, försvinnanden och dödsfall på grund av våld eller nekad vård i fängelserna.

– Vi anser att vi har tillräckligt med bevis på brott mot mänskligheten för att få presidenten fälld i Internationella brottmålsdomstolen, ICC, säger *Zaira Navas*, jurist på den respekterade människorättsorganisationen Cristosal.

Tillsammans med kollegor från andra organisationer arbetar hon för att samla all dokumentation, få upp El Salvador på agendan i internationella forum och därigenom förmå ICC:s åklagare att inleda en förundersökning.

– Vi beslutade aldrig att arbeta med offren för undantagstillståndet, utan de började komma till oss. Vi började snabbt se tydliga mönster som visar att statens illegala övergrepp inte är olycksfall i arbetet, utan en medveten politik, säger *Zaira Navas* och fortsätter:

– De gripna kommer från en specifik grupp: fattiga människor från områden som varit stigmatiserade av gängens närvaro, något som inte innebär att de varit del av gängen.

Tvärtom har samma människor varit mest utsatta när staten har gett upp makten över stora delar av sitt territorium till gängen.

uis mormor Sofia står framme vid porten med sitt yngsta barnbarn i famnen och försöker spana in genom springorna.

– Vad är det som tar sådan tid?

Hon berättar att 24-åriga Luis blev gripen i en vägkontroll för tre månader sedan under en körning för familjens transportfirma.

Förr tvingades firman betala beskyddarpengar till det lokala gänget. Två dollar per

MEDIERAPPORTERING. *Zaira Nava*, jurist på människorättsorganisationen Cristosal låter sin assistent *Gerson Vichez* bilda ett uttalande åt internationella medier.

dag och fordon, oavsett om bilarna körde, plus extra betalningar inför jul och i juni. Barn på elva-tolv år kom till kontoret och hämtade pengarna. Dödshoten behövde inte uttalas. Alla visste att den som inte betalade blev mördad.

– Vi har haft det fruktansvärt, men gudskelov är det slut med det. Vi vet att presidenten gör det rätta och får ordning på landet. Jag ska rösta på honom i februari, säger *Sofia*.

Hennes son flickar in:

– Om presidenten inte blir återvald blir det totalt kaos och gängen tar över makten igen. Vi vill inte tillbaka till det. De måste lösa saker som inte funkar bara, som att de burar in oskyldiga.

För en månad sedan kom beskedet om att förundersökningen mot Luis lagts ner. Familjen har varit här nästan varje dag och frågat efter honom.

Dörren öppnas och en polis ropar:

– Ni som ska skriva på kan komma in!

För att skydda systemet från anklagelser om försvinnanden måste de som frigges kvitteras ut av någon. Annars blir de inlåsta ►

+ ICC

ICC, Internationella brottmålsdomstolen, har sitt säte i Haag. Romstadgan är ICC:s grundval och den 2 juni 2016 blev El Salvador land nummer 124 som anslöt sig.

igen. När Ailín skyndar fram med påsen med de nya kläderna till sin bror ropar de andra efter henne:

– Skriv inte på för någon mer än Luis nu!

Arestchefen går en runda och hälsar på fångarna.

– Chefen, jag vet inte om min familj vet att jag är här. Jag har fortfarande inte fått något matpaket.

– Jag ska kolla att de har blivit meddelade, säger Ruben Velasquez utan att fråga om hans namn.

Till en annan säger han:

– Visst skickade din fru mat till dig? Fick du i dag?

– Javisst chefen, tack chefen.

Matpaketen kan beställas i kiosken mitt emot och kostar åtta dollar (cirka 85 kronor) för frukost, lunch och middag. De flesta har inte råd med mer än ett paket då och då. I brist på annan kontakt blir paketen också en hälsning.

– Jag har styrt upp så att de som blir utan paket får mat donerad av en kyrka för att de inte ska gå hungriga. Jag har ingen budget till mat, säger Ruben Velasquez.

Den betalda maten innehåller kött, ägg och grönsaker, medan den donerade mest består av ris, pasta och majs mjölsplättar.

Fem fångar hjälper till att dela ut maten och får i gengäld gratis mat och viss rörelsefrihet.

– Jag löser allt så gott jag kan för alla. När två poliser mördades för ett tag sedan beor-

drade presidenten att alla besök, all mat och all sjukvård skulle dras in i hela landet. Jag var den ende som ändå tillät besök, säger Ruben Velasquez.

Någon enstaka gång kan fångarna få ta

emot ett besök på fem-tio minuter precis innanför porten.

Efter morderna på poliserna den 16 maj skrev presidenten *Nayib Bukele* på Twitter (nuvarande X):

”Alla så kallade 'människorättsorganisationer' ska veta att vi ska göra slut på de här jävla mördarna och alla som samarbetar med dem, vi ska sätta dem i fängelse och aldrig någonsin släppa ut dem. Vi struntar i era snyftreportage, era köpta journalister, er marionettpolitik och ert berömda 'världssamfund' som aldrig har brytt sig om vårt folk.”

Amnesty International, Human Rights Watch och FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter har uttryckt oro för situationen för mänskliga rättigheter i landet, förhållandena i fängelserna och undantagstillståndets längd. Det förlängs en månad i taget av kongressen, där regeringspartiet Nuevas Ideas har majoritet. Kongressen har också bytt ut fem av domarna i Högsta domstolen, som sedan dess bland annat har dömt att presidenten kan ställa upp i valet nästa år trots att konstitutionen bara medger en mandatperiod.

En kvinna som skurar golvet i sin bur berättar att hon åkte fast för åtta dagar sedan

DYRKÖPTA VAROR. Hygienprodukter som tandkräm och tvättmedel och ombyten till fångkläderna är saker som fångarna bara får om deras familjer köper hygienpaket för 12 dollar (drygt 130 kronor) åt dem i kiosken mitt emot.

NAYIB BUKELE

VALDES I februari 2019 till president med 53 procent av rösterna. Bukele blev den första presidenten efter inbördeskrigets slut 1992 som inte kom från vänsterns FMLN eller högerpartiet ARENA. Bukele har bildat partiet "Nuevas Ideas" (Nya idéer). I juni 2021 lanserade Bukele att El Salvador skulle bli det första landet i världen med bitcoin som valuta.

FOTO: WIKIPEDIA

”Alla så kallade 'människorättsorganisationer' ska veta att vi ska göra slut på de här jävla mördarna och alla som samarbetar med dem, vi ska sätta dem i fängelse och aldrig någonsin släppa ut dem.”

ÅTERFÖRENING. Luis kramas om av sin familj efter tre månader i fängelse utan att ha fått ta del av några konkreta brottsmiss-tankar.

► för innehav av ett par gram kokain. Hon har inte fått ringa ett enda samtal.

– Jag ville ha kul och nu är jag här, säger hon. Jag tror att Gud har skickat hit mig för att lära mig en läxa, men jag är så orolig för min 14-årige son. Han vet inte vart jag har tagit vägen. Jag får mat, men vad äter han? Vi är helt ensamma.

Det är långt till plåttaket och de stora fönstren. Trots hettan, mängden människor och de dörrlösa toaletterna luktar det ingenting. Ruben Velasquez säger:

– Jag har sett folk som inte borde vara här, men det betyder inte att det är fel på systemet. Det finns saker som Gud gör för att räta ut människor. Om de är oskyldiga så kommer det fram i förundersökningen, och då släpps de ju fria till slut.

Han tystnar en stund.

– Fast om de är tatuerade så finns det ingen återvändo. Då är de en del av strukturen.

En enda gängtatuering räcker för att dömas till 40 års fängelse för ”kriminell gruppering”. Oavsett om personen redan dömts och avtjänat sitt straff eller lämnat gänget.

UTKVIKTERADE. De båda männen har glömt alla telefonnummer efter mer än ett år i fängelse och kunde inte kontakta sina släktingar.

SNABBT MÖTE. Ibland tillåts enstaka besök på 5–10 minuter mellan kontoren och garaget precis vid ingången.

Just när nästa buss med fångar bromsar in utanför börjar det ösregna. Garageporten öppnas och bussen kör in i stället för att släppa av dem utanför och tvinga dem att paradera inför sina familjer i fångkläder.

Strax upphör regnet. Luis kommer ut i ny, korallröd tröja och mörka jeans som hänger på höfterna. Cati pilar fram och kastar sig i hans famn. De kramas om av resten av familjen. Luis bara gråter. Till slut får han fram:

– Jag hade aldrig föreställt mig att jag skulle hamna på en sådan plats. Aldrig.

Han skakar på huvudet och vänder sig bort. De börjar röra sig mot familjens parkerade minibuss.

Ett par män i vita fångkläder tassar efter. De har varit fängslade i över ett år och minns inga telefonnummer, men har släktingar från samma område som familjen.

Ailín har kvitterat ut dem och lovat dem skjuts. Hon öppnar sidodörren och tecknar åt dem att hoppa in medan hon möter de andras irriterade blickar:

– Vad skulle jag göra? Vi kan ju inte bara lämna dem där inne. IIII

Fotnot: Luis och hans familj vågar inte uppge sina efternamn på grund av rädsla för repressalier.

EN MILJON KRÄVER VAPENVILA

ISRAEL/PALESTINA. Den 10 november meddelade Amnesty International att över en miljon människor runt om i världen hade skrivit under organisationens petition med krav på en omedelbar vapenvila i Gaza och Israel.

– Världen ser med fasa hur fler och fler civila dödas i Israels obarmhjärtiga bombningar och markoffensiv som har lett till en humanitär katastrof i det ockuperade Gaza, sade **Erika Guevara-Rosas** från Amnesty International. Amnestys medlemmar och supportrar kräver att alla civila skyddas och att samtliga parter i konflikten inför en vapenvila.

Erika Guevara-Rosas anklagade också det internationella sam-

fundet för passivitet och sade att underlåtenheten att agera är en skam för mänskligheten:

– Vissa stater fortsätter att beväpna parter i konflikten med vapen som används i flagranta kränkningar av mänskliga rättigheter.

Amnesty International har sedan 2018–2019 krävt ett vapenembargo mot Israel och väpnade palestinska grupper. Nu kräver Amnesty att FN:s säkerhetsråd omedelbart inför ett heltäckande vapenembargo mot alla parter.

Amnesty MENA (Mellanöstern och Nordafrika) uttalade den 2 november sitt stöd till belgiska fackföreningar som förklarar att de kommer vägra lossa och lasta vapen till Israel. **||||**

”Hjärtskärande”

Amnesty Internationals sektion i Australien uttryckte besvikelse efter folkomröstningen den 14 oktober då det blev ett nej till ett förslag som har kallats till ”The Voice”. Enligt förslaget skulle aboriginerna och öborna i Torres sund få ett formellt och symboliskt erkännande som ”de första invånarna” i landet. Premiärminister Anthony Albanese från Labor hade hoppats på ett ja för att sedan gå vidare med åtgärder för att stärka urfolkens rättigheter.

AMNESTY VARNAR FÖR REGERINGSFÖRSLAG

SVERIGE. Regeringen har ihop med Sverigedemokraterna genom Tidöavtalet lagt fram flera utredningar och förslag som riskerar att kränka mänskliga rättigheter. Förslagen om angiverilag, visitationszoner, vistelseförbud och övervakning hotar att kränka grundläggande mänskliga rättigheter om de går igenom, varnar Amnesty.

Förslagen har tydliga inslag av rasism, kollektiv bestraffning och

misstänkliggörande av individer och grupper, anser Amnesty:

– Sverige står inför många utmaningar men lösningen får aldrig vara att göra avkall på våra mänskliga rättigheter. Att tumma på rättsstatens principer eller skapa ett ”vi och dom”-samhälle löser inte allvarliga och komplexa problem. Tvärtom riskerar det att skapa fler klyftor, ökad polarisering och urholka demokratin. **||||**

FOTO: JOSH EDELSON / AFP/TT

ANKLAGAD. Amnesty anklagar Metas vd Mark Zuckerberg för att han personligen ska ha ingripit för att stoppa riskminskningsåtgärder som skulle ha tillämpats i högriskländer som Etiopien.

”Facebook bidrog till hat”

ETIOPIEN. Meta, det företag som äger Facebook, bidrog till allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna mot Etiopiens tigreaner. Den anklagelsen riktade Amnesty International den 31 oktober i rapporten *”A death sentence for my father: Meta’s contribution to human rights abuses in northern Ethiopia”*.

Amnesty har tidigare uppmärksammat Metas roll i förföljelsen av rohingyer i Myanmar som kulminerade i den etniska rensningen 2017 då armén har anklagats för folkmord i samband med att cirka 700 000 rohingyer på kort tid drevs över gränsen till Bangladesh. Amnesty har varnat för att detta skulle kunna upprepas om Metas affärsmodell och algoritmer som styr vilket innehåll användaren ser inte reformerades i grunden.

– Redan innan konfliktens utbrott i norra Etiopien hade civilsamhällesorganisationer och experter på mänskliga rättigheter

upprepade gånger varnat för att Meta riskerade att bidra till våld i landet och vädjat till företaget att vidta meningsfulla åtgärder, sade **Agnès Callamard**, Amnesty Internationals generalsekreterare.

Facebook är en betydande informationskälla för många etiopier och anses vara en pålitlig nyhetskälla.

I november 2020 utbröt en väpnad konflikt mellan regeringen i Addis Abeba och regionen Tigray som pågick i två år.

Amnesty och HRW, Human Rights Watch, har rapporterat om omfattande krigsförbrytelser som begicks av den federala armén, olika milisgrupper, Eritreas armé och styrkorna från TPLF, Tigreanska folkets befrielsefront.

I Amnestys rapport hävdas att Facebooks algoritmsystem kraftigt främjade spridningen av skadlig retorik riktad mot tigreaner, samtidigt som Facebooks system för innehålls-

deration misslyckades med att upptäcka och agera lämpligt på sådant innehåll.

En av dem som drabbades var professor **Meareg Amare Abreha**, som mördades i Amharas huvudstad Bahir Dar den 3 november 2021 (se Amnesty Press nummer 1/2023). I ett inlägg på Facebook påstods han stödja TPLF och hans namn, foto, arbetsplats och hemadress publicerades.

– Jag visste att det skulle vara en dödsdom för min far, sade professorns son **Abrham Meareg** till Amnesty.

Amnesty kräver att Meta omedelbart vidtar åtgärder för att minska riskerna som Facebook-plattformen medför i Etiopien. Trots fredsavtalet om Tigray varnar FN-företrädare för fortsatta våldsamheter i regionerna Amhara, Afar och Oromia och förhållandet mellan Etiopien och Eritrea har åter försämrats.

ULF B ANDERSSON

TIKTOK KRITISERAS I TVÅ AMNESTY-RAPPORTER

SÄTTET SOM DEN sociala medieplattformen TikTok riktar material om psykisk ohälsa till barn och unga kan utgöra en fara för ungas mående. Det slås fast i två nya rapporter den 7 november från Amnesty Internationals techteam AI Forensic i samarbete med Algorithmic Transparency Institute.

Automatiserade körningar på plattformen, som teamet gjort, visar att efter 5 till 6 timmars användning handlade varannan rekommenderad video i det personifierade flödet om psykisk ohälsa, depression och självmord.

Rapporterna kritiserar även mängden romantiserade skildringar av, och i värsta fall rena uppmaningar till, självmord som barn och unga exponeras för.

– Resultaten blottlägger TikToks manipulativa och beroendeframkallande användning av teknikfunktionerna, vilken är inriktad på att hålla användarna kvar så länge som möjligt. Den visar också hur algoritmerna genom sina rekommendationer exponerar barn och unga, som sedan tidigare kämpar med psykisk ohälsa, för allvarliga skaderisker, säger **Lisa Dittmer**, forskare på Amnesty International i London. **||||**

NEJ TILL SAMKÖNADE ÄKTENSKAP

INDIEN. Den 17 oktober beslöt Indiens högsta domstol enhälligt att inte fatta beslut om att legalisera samkönade äktenskap. Domstolen, som i ett historiskt beslut 2018 avkriminaliserade samkönat sex, konstaterade att samkönade äktenskap är en fråga för parlamentet att besluta om.

Chefsdomaren **D.Y Chandrachud** konstaterade dock att Indien har en skyldighet att skydda de som lever i samkönade relationer från diskriminering. Domstolen uttalade också stöd för att även samkönade par ska ges möjlighet att adoptera. **||||**

KRIGSBROTT FRÅN

Trycket ökar på den internationella brottmålsdomstolen, ICC, att agera i Gaza. Den eskalerande konflikten mellan Hamas och Israel har orsakat ett ofattbart lidande och enligt människorättsorganisationer finns det starka bevis för krigsbrott från båda sidor.

TEXT: CHARLIE OLOFSSON

När detta skrivs, i mitten av november, syns inget slut på våldet i Gaza. På den israeliska sidan begravs de döda efter Hamas blodiga attack den 7 oktober då omkring 1 200 personer, de flesta civila, dödades. Över 230 personer som togs som gisslan har fortfarande inte fått komma hem. Samtidigt skakas Gaza av de israeliska luftangreppen och markstrider i och runt Gaza City. Dödssiffran är över 11 000, enligt det Hamas-ledda hälsoministeriet i Gaza. Situationen har snabbt utvecklats till en humanitär katastrof.

– Vi är förfärade över den ökande döds-siffran och över attackerna på civila både i Israel och i Gaza, säger Anna Johansson, generalsekreterare för Amnesty Sverige.

– De brutala och olagliga attackerna på israeliska civila befriar inte Israel från att upprätthålla sina skyldigheter enligt folkrätten och skydda civila liv och hem i Gaza, fortsätter hon. På samma sätt rättfärdigar inte Israels historia av krigsförbrytelser gentemot palestinier Hamas fruktansvärda handlingar och befriar dem inte heller från deras skyldigheter enligt internationell rätt.

Den 26 oktober krävde Amnesty eldupphör. Som organisation brukar man inte kräva att strider ska upphöra utan stanna vid att de stridande måste följa humanitär rätt.

– Vi gjorde ett undantag från Amnestys policy och uppmanade till eldupphör eftersom den humanitära situationen är så katastrofal, säger Anna Johansson.

Efter Hamas attack den 7 oktober införde Israel vad man beskrev som en ”total belägring” av Gaza. Som konsekvens blev Gazaborna utan elektricitet, rent vatten, mat, mediciner och bränsle.

– Att förvägra civila mat och vatten är inte förenligt med internationell rätt. Att använda svält som vapen är en allvarlig krigsförbrytelse, säger Anna Johansson.

Från Amnesty International ser man också flera fall där den israeliska militären har riktat sina bomber mot platser där det inte finns militära mål, vilket även det är ett krigsbrott. I en Amnesty-rapport som släpptes den 20 oktober listas ett antal fall där Israel har bombat bostadsområden, flyktingläger och marknader. Efter det har Amnesty och Human Right Watch också rapporterat att Israel har använt bomber med vit fosfor över befolkade områden i Libanon och Gaza, vilket strider mot humanitär rätt.

Den israeliska militären, IDF, förnekar användningen av vit fosfor i befolkade om-

UNDANTAG. Amnesty kräver eld upphör, förklarar Anna Johansson.

FOTO: AMNESTY

”Att förvägra civila mat och vatten är inte förenligt med internationell rätt. Att använda svält som vapen är en allvarlig krigsförbrytelse.”

AMNESTY PRESS NUMMER 4 2023

BÅDA SIDOR

MASSAKER. Musikfestivalen Supernova i södra Israel förvandlades till en mardröm när palestinska väpnade grupper gick till angrepp 7 oktober. Omkring 270 personer dödades och många togs som gisslan och fördes till Gaza. FOTO: JACK GUEZ/AFP/TT

BOSTADSHUS I GAZA. Höghuset Aklouk Tower i Al-Nasr bombades av Israel den 10 oktober. FOTO: WAFA/WIKIMEDIA

”Det måste finnas en proportionalitet mellan vad man tror sig kunna uppnå genom att slå ut ledningscentralen i relation till hur många människor som kommer dö.”

SVÅRBEDÖMT.
Pål Wränge pekar på att frågan om ”proportionalitet” i krig är svår.
FOTO: SU

råden. IDF förnekar också att luftangrepp har riktats mot civila mål. Att så många civila har dödats menar Israel beror på att Hamas använder civila som sköld, men det räcker inte som förklaring menar Anna Johansson:

– Israelisk militär får inte rikta angrepp mot civila bostadsområden även om Hamas gömmer sig där. Det är tydligt förbjudet enligt humanitär rätt. De får inte bomba ett höghus bara för att en Hamasmedlem har bott där, säger hon och syftar på en händelse den 10 oktober.

Då utförde Israel en flygattack mot ett sexvåningshus i Sheikh Radwan, ett distrikt i Gaza City.

– Hamasmedlemmen var inte hemma men 40 av hans grannar dog, säger Anna Johansson.

Från den israeliska regeringen har man svarat på Amnesty Internationals anklagelser om krigsbrott med att kritisera organisationen för att vara antisemitisk och partisk gentemot Israel.

– Det är en helt grundlös anklagelse. Vi har tydligt fördömt Hamas attack. Det är cyniskt att man använder sådana argument för att tysta sina kritiker, säger Anna Johansson.

Israel har, åtminstone i vissa fall, varnat civila innan man har bombat, och man har uppmanat människor att evakuera, men insatserna för att skydda civila har varit otillräckliga, menar Anna Johansson:

– Informationen har i många fall varit otydlig och det räcker inte heller att bara informera. Civila ska också ha reell möjlighet att sätta sig i säkerhet och det har man inte haft. Vi ser dessutom flera fall där människor har attackerats på platserna de flytt till.

Hon tar ett exempel från flyktinglägret Jabalia, som i månadsskiftet oktober-november

bombades två gånger på ett dygn:

– Många lydde evakueringsordern och lämnade sina hem bara för att dödas på torget, dit de flytt.

Enligt Pål Wränge, professor i folkrätt vid Stockholms universitet och föreståndare för Stockholm Centre for International Law and Justice, är det svårt att bedöma om Israels varningar till civila har varit tillräckliga. Vissa källor menar att Hamas har hindrat civila från att sätta sig i säkerhet vilket, om det stämmer, även det utgör ett krigsbrott. Detsamma gäller anklagelserna mot Hamas om att man grupperar sig bland civila.

– Det är ett brott mot den humanitära rätten, även om det finns situationer då det är rimligt att placera stridande där det finns civila, till exempel för att försvara en stad, säger Pål Wränge.

Israel hävdar att Hamas ska ha planerat sin underjordiska infrastruktur på ett sådant sätt att de gömmer viktiga militära anläggningar under civila byggnader. Till exempel sägs de ha sin ledningscentral under Gazas största sjukhus, Al-Shifa. I slutet av oktober utfärdade Israel en evakueringsorder mot sjukhuset. Att evakuera alla patienter och de många civila som har tagit skydd på sjukhuset bedömer sjukhusledningen som omöjligt.

Även om Hamas har sin ledningscentral under sjukhuset innebär det inte nödvändigtvis att Israel har rätt att bomba platsen, förklarar Pål Wränge:

– Det måste finnas en proportionalitet mellan vad man tror sig kunna uppnå genom att slå ut ledningscentralen i relation till hur många människor som kommer dö.

Enligt Pål Wränge är det svårt att bedöma huruvida ett enskilt angrepp kan anses ”proportionerligt” eftersom man i

dagsläget inte vet vad Israel har för information om militära mål i Gaza.

Sveriges utrikesminister Tobias Billström mötte högljudd kritik i slutet av oktober efter att han kallat Israels luftbombningar av Gaza för just ”proportionerliga”. Han backade från uttalandet ett par dagar senare och förtydligade att Israels militära svar måste ske inom den internationella humanitära rättens ramar.

Amnesty International är en av få internationella människorättsorganisationer som har lokala medarbetare som dokumenterar och rapporterar på plats inifrån Gaza.

– De arbetar under mycket svåra förhållanden där de själva måste ducka för bomber och har svårt att hitta vatten och mat samtidigt som de möter traumatiserade människor, säger Anna Johansson.

Amnesty Internationals internationella kristeam har inte släppts in till Gaza och detsamma gäller utländska journalister. Enligt Erik Larsson, ordförande för Reportrar utan gränser i Sverige, är det få oberoende journalister som rapporterar inifrån Gaza.

– Det ökar risken för desinformation och för att det sprids en svart-vit bild av konflikten, säger han.

På internationell nivå har Reportrar utan gränser slagit larm om att rekordmånga journalister har dödats sedan Israel inledde sina flygbombningar av Gaza. I början av november hade 12 journalister dödats medan de var i tjänst, enligt organisationen.

– Jag kan inte dra mig till minnes någon konflikt i modern tid då så många journalister dödats under så kort tid, säger Erik Larsson och påminner om att journalister ska skyddas i krig enligt FN-resolution 2222 från 2015.

+ DÖDADE JOURNALISTER

ENLIGT CPJ, Committee to Protect Journalists, hade den 12 november 40 journalister och medarbetare dödats. Reportrar utan gränser har konstaterat att minst tolv journalister, tio i Gaza, en i Israel och en i Libanon, har dödats under yrkesutövning. Reportrar utan gränser har anmält nio journalisters död till ICC.

Efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina i februari 2022 inledde den internationella brottmålsdomstolen, ICC, snabbt en utredning om krigsbrott. Sedan den 17 mars 2023 finns en arresteringsorder mot Vladimir Putin, vilket innebär att han riskerar att gripas om han reser till något av de 123 länder som är parter i ICC. För Israels premiärminister Benjamin Netanyahu skulle en sådan arresteringsorder vara ett hårt slag, tror Pål Wränge, inte minst i och med att alla västeuropeiska länder är med i ICC:

– Bara hotet om att ställas inför rätta kan nog vara avskräckande och leda till att Israel tänker igenom en extra gång vart de riktar sina angrepp. Israel har ju många och starka band till västvärlden så att inte kunna resa till Europa vore besvärligt.

Hans bild är att ICC inte har varit lika snabba med att agera nu jämfört med i början av Ukrainakriget, men han säger samtidigt att han är överraskad över åklagarens tydlighet och närvaro i området.

– Jag trodde nog att man skulle vara något mer avvaktande, säger Pål Wränge.

I slutet av oktober besökte ICC:s chefsåklagare Karim Khan Egypten och talade i Rafah, vid gränsövergången till Gazaremsan. I talet uppmanade han både Hamas och Israel att följa krigets lagar. Det tycker Pål Wränge sänder en viktig signal om att domstolen har blicken riktad mot regionen.

– Det noterades i Israel, säger han och berättar att risken för ett åtal mot israeliska medborgare lyftes i nationella nyhetsmedier.

Palestina är med i ICC sedan år 2015 medan Israel står utanför. Enligt Pål Wränge har det rent juridiskt ingen betydelse att Israel inte har anslutit sig till Romstadgan. Från domstolen har man uttryckt att man anser sig kunna pröva både misstänkta brott som har begåtts av Israel i Gaza och misstänkta brott som har begåtts av Hamas i Israel.

– Det internationella trycket på ICC att inleda en förundersökning kommer bli väldigt hårt, säger Pål Wränge. ■■■

LÄS MER

En längre version av denna text finns på [amnestypress.se](https://www.amnestypress.se)

REKORDMÅNGA.
Erik Larsson oroas över antalet döda journalister.

FOTO: JONAS GRATZER/RSF

ÖKAT HAT. Den 23 augusti attackerades besökarna på hbtqi-baren Madame Om av ultrakristna "Guds soldater".

FOTO: KAREM MONZER

RÄDSLÅ. Leah är aktivist och har aldrig tvekat att ta strid, men attacken mot Madame Om har gjort henne mer försiktig.

FOTO: HANNA STRID

Queerfesten är över

Hot, attacker och homofobiska uttalanden. I Libanon har kampen för hbtqi-rättigheter fått sig en ordentlig törn. Den en gång blomstrande alternativa kulturscenen går nu på sparlåga och många fruktar att denna utveckling kommer att fortsätta.

TEXT: HANNA STRID OCH JULIA LINDBLOM

Et knappt dussintal män på motorcyklar tar en kurva i hög fart. Klockan är strax efter midnatt och det är kolsvart ute, i stora delar av Beirut har gatubelysningen inte fungerat på flera år. Männens gasar snabbt förbi och ljudet ebbar ut och uppgår i det konstanta bakgrundsbruset från tusentals motorer som hörs dygnet runt i Beirut.

På den större gatan, som motorcyklarna just har lämnat bakom sig, råder det tumultartad stämning. Glassplitter ligger utspridd på trottoaren.

Männen på motorcyklarna tillhör den ultrakonservativa kristna gruppen Guds soldater (Jnoud El-Rab). De har ögonblicket innan Amnesty Press möter dem på flykt våldsamt gått till attack mot en dragqueen-show på den hbtqi-vänliga baren Madame Om. Inredningen har förstörts, men ingen besökare eller artist har kommit till fysisk skada. På gatan utanför står ett 20-tal skärade kroggäster.

Dagen därpå skapar räden på Madame Om rubriker i libanesiska tidningar. Det är första gången som en religiös grupp går till

öppen attack mot en hbtqi+-scen i Libanon.

Det senaste året har tonläget hårdnat gentemot hbtqi-personer i landet och Hizbollahs inflytelserika ledare *Hassan Nasrallah* har vid flera tillfällen gjort homofobiska uttalanden.

I slutet på juli jämförde han samkönade relationer med sexuell perversion, och sade att homosexuella människors existens utgör ett hot mot samhället. I ett annat tal gick han längre. Den 22 juli uppmuntrade Hassan Nasrallah till våld mot och mord på hbtqi-personer.

Några dagar efter attacken på Madame Om parkerar 34-åriga *Leah* sin vespa utanför en annan bar, Riwaq, i samma område. Leah har på sig korta svarta jeansshorts och linne. Sminket sitter perfekt trots den 30-gradiga värmen. Baren Riwaq är precis som Om ett tillhåll för mer progressiva krafter i Beirut. Leah, som är transkvinnor, arbetar för organisationen Helem - den första och fortfarande största hbtqi-organisationen i regionen.

- När attacken inträffade så befann jag

LIBANON

HUVUSTAD:
Beirut.

POLITIK: Självständigt från Frankrike 1943. En nationell pakt reglerar maktindelningen mellan olika grupper. Israel har vid flera tillfällen invaderat Libanon. De senaste åren har landet varit indraget i en lång politisk och ekonomisk kris.

YTA: 10 452 km² (Sverige: 449 964 km²).

BEFOLKNING:
5,3 miljoner.

STANNAT KVAR. Lilas Mayassi är den enda bandmedlemmen som är kvar i Beirut. Nu vill även hon lämna Libanon.

FOTO: MOHAMAD ABDOUNI
COURTESY OF RITA BAGHDADI

► mig här på Riwaq, och hade ingen aning om vad som pågick, säger Leah.

När hon nåddes av nyheten blandades ilska och sorg med någonting annat, mindre konstruktivt och obehagligare.

– Jag blev ärligt talat rädd. Det är första gången som något sådant här händer i Libanon: en fysisk attack mot dragqueens. De (Guds soldater) passerade en gräns. Människor samlades för att festa och ha det roligt och helt plötsligt är det tio män som riktar vapen mot dem bara för att de har en viss sexuell läggning, eller klär sig på ett visst sätt, eller inte har samma religiösa uppfattning som dem.

Libanon har de senaste åren brottats med en ekonomisk kris utan motstycke. Parallellt pågår en lika utdragen och svårlöslig politisk kris. Många av dem som har haft möjlighet har lämnat landet för längesen. Den politiska krisen har lämnat ett maktvakuum som religiösa grupperingar, som shiamuslimska Hizbollah och ultrakristna Guds soldater, varit snabba att dra nytta av.

Enligt en rapport från Human Rights Watch, HRW, ökade trakasserier på nätet mot hbtq-personer efter Hassan Nasrallahs tal den 22 juli.

Organisationen har bland annat pratat med en homosexuell man i Beiruts södra förorter som fått motta hot på dejtingappen Grindr.

”Vi kommer att hitta er och avslöja er en efter en. Vi har era bilder, chattar, och nummer, era ”bögar”. Vi har övervakat den här plattformen och all data är redo. Tiden är här”, löd meddelandet som HRW tagit del av.

För Leah markerar attacken på Madame Om ett skifte. Hon är van vid att få blickar och har länge valt vilka kretsar och områden hon ska röra sig i. Nu känns gatorna i Beirut ännu mer farliga att gå på för henne som hbtq-person.

– Nu är det den här minoriteten som är måltavla. Det är väldigt otäck att känna att du är i samhällets och regeringens fokus. Som någon som har gjort något väldigt fel, fast du inte har det. Vi bidrar till samhället

FOTO: COURTESY OF RITA BAGHDADI

NORMBRYTARE. Lilas Mayassi och Shery Bechara, grundare av metalbandet Slave to Sirens, i dokumentärfilmen "Sirens".

och vill bara leva våra liv. Precis som alla andra människor gör, säger Leah.

Det råder just nu moralpanik i Libanon, något som Lilas Mayassi från det kvinnliga metalbandet Slave to Sirens är välbekant med. På en balkong, i samma kvarter som baren som attackerades, sitter hon och blickar ut över hustaken. Hon är gitarrist i bandet Slave to Sirens.

Det var under en av protesterna mot den pågående sopkrisen år 2015 som Lilas träffade gitarristen Shery Bechara. De började leta efter bandmedlemmar på Facebook och ett år senare bildades bandet Slave to Sirens i Beirut, Libanons första kvinnliga metalband.

Bandet håller just nu på att mixa sitt första fullängdsalbum och planerar att turnera i Europa och USA nästa sommar.

– Mycket har förändrats sedan vi startade bandet. Många ställen där vi brukade spela har förändrats, eftersom människorna som

LAGEN

ÅR 2009 SLOG EN domare i Batroun fast att paragraf 534 inte kan användas för att kriminalisera samkönade par. Flera liknande utslag kom från domare i lokala domstolar och i juli 2018 slog en appellationsdomstol fast att samkönat sex inte är olagligt om det sker med samtycke. Det väckte förhoppningar om att en avkriminalisering är på väg. Trots domstolsutslagen har polis fortsatt att gripa personer som misstänkts vara hbtq.

I parlamentet föreslog nio ledamöter i juli 2023 att paragraf 534 ska avskaffas. Det har lett till en stark motreaktion och det finns nu andra förslag om att lagen ska skärpas.

CENSUR.
Dokumentär-
filmen "Sirens" har
inte kunnat visas
i Libanon.

FOTO: MOHAMAD ABDOUNI COURTESY OF RITA BAGHDADI

- brukade gå dit har lämnat landet, säger Lilas Mayassi.
- Hon är den enda bandmedlemmen som är kvar i Libanon och den som skriver texterna till låtarna som ofta handlar om orättvisor, krig men också om motstånd.
- Ett mål med bandet när jag grundade det var att göra musik som jag älskar, förklarar hon. Inte den musik som kulturen här vill tvinga på mig.** Musik som andra tjejer kunde inspireras av. Sedan påverkas såklart texterna av saker som händer i regionen.
- Bandet spelade sin sista konsert i Beirut 2019. Då skulle de ha spelat tillsammans med ett annat metalband. Men det bandet

+ TV-TIPS

Dokumentären om Slave to Sirens finns på SVT Play fram till 31 december 2025 med den svenska titeln "Sirens – hårdrocksstjärnor från Libanon".

bannlystes eftersom regeringen ansåg det vara "satanistiskt".

- Libanon har en liten metalgemenskap och scenen påverkas alltid av det instabila politiska klimatet, och det direkta förtrycket från regeringen när konserter gång på gång förbjuds. Metalfans kan bli stoppade av armén eller polisen bara för att de har svarta kläder, örhängen eller tatueringar. De anklagas för satanism och för att bryta mot god sed, säger Lilas Mayassi och fortsätter:

- Imorgon är det till exempel en metal-konsert på ett ställe här i närheten, den första på tre år i Beirut, men jag vet inte om jag vågar gå dit av säkerhetsskäl. Just nu tar jag en dag i taget.

En dokumentärfilm om Slave to Sirens har gjorts av Rita Baghdadi, marockansk-amerikansk filmare från Los Angeles. Filmen, "Sirens", fick goda recensioner vid premiären 2022 och har vunnit flera priser vid filmfestivaler.

Den har ännu inte visats i Libanon och kommer antagligen heller inte att visas i Mellanöstern. Libanon har det senaste året censurerat filmer och kultur. I augusti fick Libanons kulturminister *Mohammad Mortada* rubriker över hela världen när han ville förbjuda "Barbie" då biofilmen ansågs främja "homosexualitet och transsexualism" och förminskade familjens betydelse. Den libanesiska filmcensuren gav dock klartecken för biopremiär den 9 september och satte åldersgränsen till 13 år.

- Det känns ärligt talat inte säkert för oss att visa "Sirens" eftersom den gör revolt mot traditionella levnadssätt. Att unga kvinnor på 2000-talet lever som de vill är inte accepterat av alla, säger Lilas Mayassi.

I Libanon har andra normbrytande band

"Ett mål med bandet när jag grundade det var att göra musik som jag älskar, förklarar hon. Inte den musik som kulturen här vill tvinga på mig."

Lilas Mayassi

som till exempel rockbandet Mashrou' Leila mottagit dödshot och tvingats gå i exil.

Lilas Mayassi, som är utbildad musikalärare, brukade tidigare undervisa i en offentlig grundskola för att försörja sig, men när den ekonomiska krisen förvärrades sjönk hennes lön till motsvarande tio kronor i timmen och hon sade upp sig. Istället fokuserar hon enbart på bandet. Dagarna i ända sitter hon i video- och telefonsamtal, zoommöten, bokar spelningar, och ansöker om utbildningar utomlands.

- Jag försöker just nu hitta ett masterprogram på universitet i Europa så att jag kan lämna Beirut och studera. Men musiken är det som får mig att kämpa och gå upp på morgonen. Slave to Sirens har också fått stort stöd från omvärlden, även här i Libanon är det många som lyssnar på vår musik, och det motiverar mig att fortsätta, säger hon.

Äter till Leah. Hon växte upp i en religiös och konservativ familj i staden Tripoli i norra Libanon. Hennes pappa vägrar fortfarande att prata med henne, men hon har kontakt med sin mamma. I hemstaden Tripoli, som ofta kallas den mest konservativa staden i landet, har det under sommaren skett ett antal hbtq-fientliga attacker. Bland annat fick en målarfirmas arbetsbil sin logotyp - en regnbåge - övermålad.

Leah är en av de mest högljudda hbtq-aktivisterna i Libanon idag, men vägen dit har inte varit spikrak. Ett tag funderade hon på att ta sitt liv. Men sedan kom en insikt: hon älskar att leva. Hon tror att det är nödvändigt att fortsätta vara högljudd, eftersom rösterna som vill tysta henne inte skyr några medel. Men det finns en gnagande oro:

- Det här landet är rena vilda västern. Om någonting händer finns det inte någon rättvisa.

Hizbollah och Guds soldater har varit på offensiven mot hbtq-personer under sommaren 2023. Hizbollah har, förutom att hetsa mot hbtq-personer, också velat stoppa ett lagförslag som skulle avkriminalisera homosexualitet i Libanon genom att avskaffa paragraf 534. Enligt paragrafen kan den som har onaturliga sexuella relationer straffas med upp till ett års fängelse. Vad som anses vara en onaturlig relation är inte helt fastställt.

Att byta juridiskt kön eller få könskorrigerande vård är ännu känsligare frågor. För Leah är det inte heller en prioritering. Hon har vidtagit försiktighetsåtgärder - som att ta vespan överallt och sällan eller aldrig promenera ensam i Beirut - men hon tänker inte låta politiker och religiösa fanatiker skrämma henne till att inte vara sig själv.

- Jag vill inte ljuga för mig själv. Män tror att de styr världen. Toxisk maskulinitet och patriarkala strukturer är ett problem för både trans- och ciskvinnor i hela världen. ■■■

Fotnot: Reportaget gjordes innan den nuvarande krisen i Mellanöstern.

+ AMNESTY FÖRDÖMER

Efter attacken mot baren Madame Om krävde Amnesty International att myndigheterna skulle ställa de ansvariga till svars.

- Detta är en alarmerande upptrappning i attackerna mot hbtqi-personer i Libanon som följt efter uttalanden från högt uppsatta politiker och religiösa företrädare, sade *Aya Majzoub*, biträdande chef för Amnestys avdelning för Mellanöstern och Nordafrika. Regeringen måste se till att alla skyddas från våld, oavsett könsidentitet eller sexuell läggning.

"DET ÄR ETT FOLK MORD"

Kina hävdar att de stängt många av omskolningslägren för uigurer i Xinjiang. Men vittnesmål från regionen säger att förtrycket mot uigurer blivit mer omfattande än någonsin. Samtidigt förföljs uigurerna över hela världen.

TEXT: MARTIN GELIN

Gulbahar Haitiwaji hade bott i Paris i tio år med sin familj när hon en dag fick ett samtal från Xinjiang. En statlig byråkrat bad henne att prompt återvända till den gamla hemprovinsen för att "skriva under några viktiga papper". Annars kunde hon inte få ut sin pension från Kina.

Gulbahar Haitiwaji blev misstänksam och avvaktade. Men personen fortsatte att ringa och hotade till slut med att stoppa hennes pension om hon inte dök upp. Till slut satte hon sig på ett plan till Xinjiang.

Det blev början på en flera år lång mar-
dröm där hon kastades in i de ökända omskolningslägren för uigurer i regionen. Hon torterades och tvingades dagligen hylla kommunistpartiet.

– De tvingade mig att skriva på ett "erkännande" om att jag "stört den allmänna ordningen". Jag dömdes till sju års fängelse, säger Gulbahar Haitiwaji när hon träffar journalister och människorättsaktivister i New York.

Bakgrunden visade sig vara att hennes dotter hade deltagit vid en demonstration i Paris där hon viftat med en liten flagga för Östturkestan, som många uigurer kallar provinsen. Kinesiska aktörer på plats hade samlat på sig bilder på personerna som del-

tog och måste ha valt att straffa mamman, Gulbahar Haitiwaji.

– De tvingade mig att säga att min dotter är terrorist, säger hon.

Maya Wang, Kina-expert på Human Rights Watch i USA, säger att uigurerna som lyckats ta sig ur Xinjiang inte längre är trygga utomlands. Maya Wang har studerat Xinjiang i många år och säger nu till Amnesty Press att det blir allt vanligare att Kina spionerar på och trakasserar diaspora även långt utanför landets gränser.

– Det här är väldigt, väldigt vanligt. Varje uigur som lyckats fly lever i rädsla för den kinesiska staten, oavsett var i världen de befinner sig. Även i Norge och Sverige måste de se sig om och vara försiktiga med vad de säger och vad de gör, säger hon.

Maya Wang lägger en del av skulden för detta på de västerländska länder som undvikit åtgärder efter att de avslöjat den kinesiska statens olagliga spioneri. Efter att Tyskland förra sommaren avslöjade att Kina upprättat flera olagliga polisstationer i landet, som användes för att spionera på och förfölja diaspora, dröjde det bara några veckor innan förbundskanslern *Olaf Scholz* reste till Peking för möten med Kinas

VITTNEN. Gulbahar Haitiwaji och Kalbinur Sidik reser runt och vittnar om sina erfarenheter inifrån läger i Xinjiang.

FOTO: OSLO FREEDOM FORUM

president *Xi Jinping* och ledare från näringslivet för att smörja banden med den tyska exportsektorn.

Liknande polisstationer har sedan avslöjats över hela världen – från Stockholm och Sydney till New York och Kanada. Men Kinas enorma inflytande över världsekonomin och landets ofta aggressiva diplomatiska påtryckningar har gjort att många länder tystat ner kritiken mot de olagliga aktiviteterna.

Xinjiang går förtrycket av uigurer långt tillbaka. De är en muslimsk folkgrupp med språkliga och kulturella rötter i Turkiet som bott i regionen i åtminstone 2000 år. I dag utgör de omkring 45 procent av befolkningen.

Det var 2017 som världen först fick upp ögonen för Kinas utbredda förtryck mot uigurerna och de gigantiska omskolningslägren. Människorättsgrupper kom med avslöjanden och 2018 kom nyhetsmedier

XINJIANG

HUVUDSTAD: Ürümqi.

POLITIK: Autonom region. Ett självständigt Östturkestan utropades 1933 och 1944 i delar av Xinjiang och en exilregering finns i USA. Omkring 45 procent av befolkningen är uigurer medan cirka 42 procent är hankineser. År 2014 inledde kommunistpartiet en kampanj mot separatism och extremism som har resulterat i en omfattande förföljelse mot uigurer och andra muslimska grupper.

YTA: 1 664 897 km² (Sverige: 449 964 km²).

BEFOLKNING: 25,9 miljoner.

EXPERT. – Varje uigur som lyckats fly lever i rädsla för den kinesiska staten, säger Maya Wang.

FOTO: X

FÅNGAR. En video från *War on Fear*, som sägs visa flera hundra uiguriska fångar under en transport i Xinjiang, väckte stor uppmärksamhet när den lades upp på Youtube 2019.

FOTO: SKÄRMDUMP FRÅN YOUTUBE

som Associated Press och Reuters med intervjuer med frisläppta fångar och kartläggningar av lägersystemen.

Kinas president Xi Jinping hade då påbörjat en brutal offensiv mot dissidenter och religiösa minoriteter över hela Kina, under paroller om att bekämpa extremism och korruption. Den så kallade "Slå hårt"-kampanjen, som inleddes våren 2014, hade även som mål att skrämja den bredare befolkningen och tysta dissidenter och oliktankande. Kampanjen inleddes med en offentlig rättegång inför tusentals åskådare på en idrottsarena, där 55 personer dömdes för terrorbrott, varav tre personer dömdes till döden.

I Xinjiang genomfördes snart allt mer omfattande förbud mot muslimsk kultur och religion, då muslimska namn, heltäckande slöjor och långt skägg förbjöds.

Sedan dess beräknas omkring en miljon uigurer och andra muslimer ha skickats till omskolningsläger, till tvångsarbete eller dömts till fängelse. Uiguriska barn skickas i sin tur till enorma barnhem efter att föräldrarna förts bort till omskolningslägren eller fängelserna. Där blir barnen hjärntvättade och brutalt behandlade, eller fysiskt angripna om de inte följer hårda krav på att hylla kommunistpartiet eller sluta prata sitt eget språk, uiguriska.

Under besöket i New York berättar *Kalbinur Sidik* hur barnen i skolorna misshandlades och torterades. Hon tillhör den uzbekiska minoriteten

och hade i många år arbetat som grundskolelärare i Xinjiang. 2017 tvingades hon arbeta som språklärare i interneringsläger där tusentals fångar hölls.

Nu reser *Kalbinur Sidik* runt i världen tillsammans med *Gulbahar Haitiwaji* för att tala om erfarenheterna från Xinjiang.

– Det är ett folkmord och en långsam utplåning av vår kultur. Men vi är fortfarande vid liv, och vi fortsätter sprida vår berättelse, säger *Kalbinur Sidik*.

En ny rapport publicerad den 25 oktober av den tyska antropologen *Adrian Zenz*, som länge granskat Xinjiang, visar att tvångsarbetet i regionen håller på att normaliseras, då det har satts i system att skicka alla uigurer som nekar statliga jobberbjudanden till lägren.

Det här är ett annat system än omskolningslägren. Det handlar om ett nytt statligt program, som utmålas som "fattigdomsbekämpning", men i praktiken fungerar som ett sätt att skicka miljontals arbetare till tvångsarbete och sweatshops, ofta för västerländska fabriker, enligt *Adrian Zenz*.

Samtidigt lägger Kina allt större resurser på globala propagandakampanjer, som under parollen "Beautiful Xinjiang" försöker skönmåla regionen som exotisk och vacker.

De bjuder även internationella medier på skickligt regisserade rundresor där de får träffa uigurer som tvingas säga enbart positiva saker om Kina och kommunistpartiet.

UPPVISNING. Myndigheterna vill visa en positiv sida av Xinjiang. Här uppträder artister för turister i Ürümqi den 29 oktober 2023.

FOTO: CHINA IMAGES/SIPA USA/TT

Den 31 augusti 2022 publicerade FN:s kommissionär för mänskliga rättigheter, *Michelle Bachelet*, till slut den omfattande rapporten om Xinjiang som organisationen arbetat med i flera år. Rapporten publicerades minuter innan *Michelle Bachelet* lämnade sitt uppdrag vid midnatt. Rapporten bekräftade det utbredda förtryck som nyhetsmedier och människorättsgrupper rapporterat om sedan 2017.

Men den 6 oktober 2022 röstade FN:s råd för mänskliga rättigheter för att stoppa en vidare debatt om Xinjiang i rådet. 19 länder gick emot resolutionen, medan 17 röstade för och elva länder lade ner sina röster. Uyghur Human Rights Project kallade det "ett skamligt resultat" och Amnesty International kallade beslutet "förfärande" och ett "förräderi".

Det var främst afrikanska och latinamerikanska länder, där Kina gjort enorma investeringar i infrastruktur och propaganda, som röstade ner resolutionen.

– Många auktoritära regimer med stor muslimsk befolkning har väldigt goda relationer med Kina, på grund av samarbeten kring infrastruktur, eller affärskontakter mellan eliterna i länderna. Så de tonar ofta ner sin kritik mot det förtryck mot muslimer som sker i Xinjiang, säger *Maya Wang*.

Enligt *Maya Wang* har nya integrerade plattformar som hjälps av avancerad AI, ansiktsgenkänning och biometrisk data gjort det lättare för den kinesiska staten att hålla koll på uigurer var de än befinner sig i provinserna.

Ett nytt initiativ som heter "Sharp Eyes Project" har kraftigt expanderat övervakningen på Kinas landsbygd och i provinser som Xinjiang. Där kombineras flera års insamlad data om individers släktband, vänskapsrelationer, intima detaljer, tankar och beteenden.

– Så övervakningen har inte minskat för att den inte syns lika uppenbart; tvärtom har den blivit mer diskret och mer sofistikerad, säger *Maya Wang*. ■■■

BOKTIPS

Gulbahar Haitiwaji kom förra året med boken "How I Survived a Chinese 'Re-education' Camp. A Uyghur Woman's Story" (Canbury Press) där hon berättar om sina egna erfarenheter av att sitta i läger i Xinjiang.

Ett folkligt uppror tvingade bort gruvjätten Rio Tinto från Bougainville i Stilla havet. Två decennier och ett inbördeskrig senare står nu ögruppen på tröskeln till att bli världens nästa självständiga land. Men en känslig fråga är obesvarad: Ska gruvan öppnas igen för att finansiera nationsbygget?

TEXT OCH FOTO: TORBJÖRN WESTER

HÄR FÖDS ETT NYTT LAND

HÅLLPLATS. En strid ström av motorbåtar transporterar människor över Bukapassagen, mellan huvudön Bougainville och den mindre ön Buka.

BOUGAINVILLE

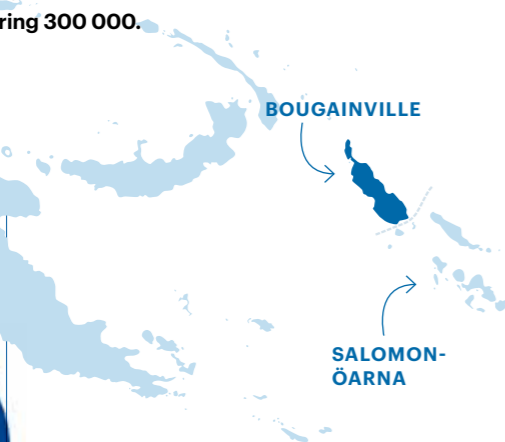
HUVUDSTAD: Buka.

POLITIK: Självstyrande region i Papua Nya Guinea. En stor majoritet röstade 2019 för självständighet.

YTA: 9 384 km² (Sverige: 449 964 km²).

BEFOLKNING: Omkring 300 000.

PAPUA NYA GUINEA

Det första skottet kändes inte. Inte det andra heller.

– Men när jag såg mitt blod rinna svimmade jag, minns *Leo Orinu*, en man i 50-årsåldern i byn Darutue, långt uppe i bergen på Stillahavsön Bougainville.

År 1989, som 16-åring, hade han gjort som många andra unga och anslutit sig till gerillagrupperna Bougainville Revolutionary Army (BRA). Hela ögruppen kokade. Hatet var riktat mot det brittisk-australianska gruvbolaget Rio Tinto, som genom ett dotterbolag drev Pangunagruvan, en av världens största koppar- och guldgruvor. Och mot centralmakten i Papua Nya Guinea, det land som ögruppen Bougainville kommit att tillhöra, efter tyska och brittiska kolonisatörers pennstreck på kartan.

NY FRAMTID. Uppe i bergen bor Leo Orinu och hans fru Julylah Divana. Under Bougainvillekrisen skottskadades Leo svårt. Nu satsar familjen på turistnäringen.

LYCKSÖKARE. Efter att Pangunagruvan stängdes ersattes Rio Tinto av mängder av enskilda guldgrävare i jakt på några korn som kan lindra fattigdomen. Två av dem är Alex David och Stanley Paul.

– Vi ville inte att gruvan skulle förstöra vårt land och vi avskydde hur papuanerna betedde sig mot oss, säger Leo Orinu.

Dagen då han träffades av två skott och skadades svårt hade han och hans gerillakamrater fastnat i papuanska polisens bakhåll uppe i bergen. Leo hade själv dödat en av poliserna innan han träffades, hans kamrater ytterligare tre.

Detta var i inledningen av en konflikt som under 1990-talet skulle utvecklas till den dödligaste i Stillahavsområdet sedan andra världskriget. Bougainville-krisen kan ha skördat uppemot 20 000 dödsoffer, de flesta civila i följderna av sjukdomar och brist på mat och andra varor.

När Papua Nya Guinea 1975 vann sin självständighet från Australien blev Pangunagruvan, som hade öppnat tre år tidigare, en grundbult i ekonomin. Den skriande tomma statskassan fylldes på genom en mindre ägarandel i gruvan, vars produktion stod för hela 45 procent av landets export. Men de traditionella landägarna i Bougainville fick bara smulor i jämförelse samtidigt som de såg hur gruvan förstörde miljön. Dessutom ökade de sociala spänningarna när många från andra delar av Papua Nya Guinea flyttade in för att jobba i gruvnäringen.

Ögruppen blev en krutdurk – som

exploderade i slutet av 1988. En grupp militanta landägare i Panguna, ledda av *Francis Ona*, en av gruvbolagets egna lantmätare, inledde en sabotagekampanj mot gruvan, som några månader senare stängdes.

Väldet spred sig och för att rädda sin främsta intäktskälla satte centralmakten i Papua Nya Guinea hårt mot hårt, uppbackade av Rio Tinto och Australien. De papuanska styrkorna brände byar och torterade och avrättade öbor. När inte det hjälpte försattes Bougainville i en blockad som helt isolerade ögruppen från omvärlden under en stor del av 1990-talet. Blockaden tvingade fram en stor

BOUGAINVILLE I ÅRTAL

FOTO: WIKIPEDIA

1768

Den franske upptäcktsresanden

Louis-Antoine de Bougainville landsteg och namngav huvudön. Då hade människor bott där i uppemot 30 000 år.

1885

Bougainville blev en del av kolonin Tyska Nya Guinea.

1914

I samband med första världskrigets utbrott, ockuperade Australien Tyska Nya Guinea, inklusive Bougainville.

1942

Japan tog kortvarigt över kontrollen av Bougainville, men förlorade den till USA ett par år senare.

Amerikanska marinsoldater på Bougainville november 1943.

FOTO: WIKIPEDIA

OROAD. Ezekiel Massatt, minister med ansvar för självständighetsprocessen i Bougainvilles autonoma regering, har ett frustrerande jobb. Han tycker att Papua Nya Guinea motarbetar självständighetsprocessen och varnar för vad konsekvenserna kan bli.

► uppfinningsriktighet där fordon konverterades till att drivas med kokosnötsolja och el skapades med hembyggda vattenkraftverk. Men samtidigt splittrade krisen också Bougainville.

Olika språkgrupper, kriminella gäng och andra fraktioner – vissa uppbackade av Papua Nya Guinea – skapade ett laglöst kaos på öarna. Grupper som var affilierade med BRA, och utrustade med vapen som lämnats på ön efter andra världskriget, terroriserade och plundrade byar.

Först 1998 blev det fred. År 2001 undertecknades ett fördrag som innebar att regionen fick autonom status och att en icke-bindande folkomröstning om självständighet skulle hållas. Det skedde 2019 och av splittringarna från kriget märktes inte längre något. 98 procent röstade för självständighet.

Men vägen till självständighet är fortfarande lång. I ett konferensrum i Bougainvilles huvudstad Buka sitter *Ezekiel Massatt* med bekymrad uppsyn. Han är minister med ansvar för självständighetsprocessen i Bougainvilles autonoma regering och nyligen hemkommen från ytterligare ett möte med den papuanska centralmakten. Lika frustrerande som vanligt, konstaterar han. Mötet handlade om formalia kring när Papua Nya Guineas parlament ska ratificera

SAKNAD BROR. Under krisen fick Peter Garuai på ön Pokpok se hur hela hans by brändes ned av papuanska styrkor. Hans bror mördades och kroppen har aldrig återfunnits.

folkomröstningsresultatet, något som efter fyra år fortfarande inte har gjorts.

– Den nationella regeringen klarar inte riktigt att uttala ordet självständighet, de kan nog inte ens stava det, säger han syrligt.

I det nationella parlamentet är frågan mycket känslig. Släpper man Bougainville riskerar fler provinser att vilja följa efter. Men i Bougainville är självständigheten inget att kompromissa med.

– Jag tänker inte komma tillbaka och berättas för folket att vi har blivit blåsta. Det får den nationella regeringen komma och göra i så fall, säger Ezekiel Massatt.

Samtidigt skickar han en varning:

– Om de stoppar självständigheten kommer nästa kris inte att begränsas till bara Bougainville. Vårt unga folk kommer att fråga sig – om vi lade ner vapnen och undertecknade fredsavtalet och det ändå blev såhär, varför är det bara vi som ska fortsätta att lida? Kanske borde ni också lida.

Amnesty Press har intervjuat ett 40-tal personer i alla åldrar i Bougainville om minnen av krisen och tankar om framtiden. Fyra år efter folkomröstningen är det få av de som deltog som ångrat att

de röstade för självständighet. På den lilla ön Pokpok minns byhövdningen *Peter Garuai* hur hans by brändes ner under krisen. Hans bror Benedict sköts sannolikt av papuanska säkerhetsstyrkor, kroppen återfanns aldrig.

– 20 000 människor ska inte ha dött förgäves, vi måste nå fram till självständigheten, säger Peter Garuai.

Men samtidigt är många bland de 40-talet intervjuade skeptiska till om Bougainville verkligen är redo. Kommer det att finnas en fungerande statsapparat och en tillräckligt stark ekonomi? Eller blir självständigheten som att få ►

Soldater från Australien rycker fram längs floden Mosigetta i mars 1945.

FOTO: WIKIMEDIA

◦ 1945

Först den 21 augusti kapitulerar de japanska styrkorna i Bougainville. Australien tar åter över som kolonialmakt.

◦ 1975

Papua Nya Guinea utropar självständighet från Australien och Bougainville kom då att tillhöra det nya landet, trots att man har mer kulturellt gemensamt med närliggande Salomonöarna.

FOTO: WIKIPEDIA

◦ 1988

krävde en grupp yngre landägare, ledda av *Francis Ona*, att gruvföretaget betala motsvarande 100 miljarder kronor i skadestånd för gruvdriften. Gruvan utsattes för sabotage och stängde den 15 maj 1989. Australien ger militärt stöd för att slå ner upproret.

STÄNGT. Pangunagruvan stängdes av Rio Tinto 1989 och har ännu inte återöppnats.

FILMTIPS

THE COCONUT REVOLUTION

En dokumentär från 2001 av **Dom Rotheroe** som skildrar konflikten i Bougainville. Filmen har fått flera festivalpriser, däribland "Bästa dokumentär" på Amnesty International UK Media Awards 2001. Filmen kan ses på Youtube.

AN EVERGREEN ISLAND

Amanda King och **Fabio Cavadini** gjorde år 2000 filmen som skildrar livet i Bougainville under blockaden. Filmen finns på filmkanalen Vimeo.

VILL ÖPPNA. Michelle Peni Kaumonu är en av landägarna i Panguna. Hon vill att gruvan öppnar igen.

– Vi förstör vår natur, allt vi har. De som vill återöppna gruvan är bara lata och orkar inte titta på andra möjligheter, säger till exempel skådespelaren **Nick Dukoro** i Kieta.

Men innan gruvan kan återöppnas ska de traditionella landägarna i Panguna säga sitt – den grupp ur vilken BRA-gerillan var sprungen. På botten av den numera stängda gruvans enorma dagbrott står **Mi-**

chelle Peni Kaumonu på ett pickup-flak och tittar ut över det som delvis tillhör hennes släkt. Sedan gruvan stängdes har småskaliga guldgrävare från hela Bougainville flockats här för att lindra fattigdomen. Från flaket ser hon ett antal av dem. De förgiftar miljön och betalar inte alltid de traditionella landägarna för rätten att jobba här, menar hon. Öppnar gruvan igen kommer de försvinna.

– Storskalig gruvidrift kommer också ➤

➤ ett körkort utan att kunna köra eller ens äga en bil?

Tony Moera, koordinator för de lokala myndigheterna i distriktet Kieta, ser fortfarande stora brister i det autonoma Bougainvilles statsadministration:

Tony Moera

– På vissa av departementen känns det inte som att de verkligen jobbar mot att vi ska bli redo för självständighet.

Zipporah Hilia, ordförande över den lokala myndigheten i valkretsen Rau, menar att ekonomin ännu är alltför outvecklad.

– Det är fortfarande mycket kvar att göra. Vi måste först skapa en ekonomi som ger

oss handlingsutrymme, säger hon.

Bland de intervjuade anser en överväldigande majoritet att nyckeln till en stark, självständig ekonomi är Pangunagruvan, samma gruva som Rio Tinto 1989 stängde efter BRA-gerillans uppror. I marken finns fortfarande guld och koppar för uppskattningsvis 650 miljarder kronor.

– Panguna måste återöppnas, för att vara en drivande kraft och en säkerhet för ett självständigt Bougainville, säger exempelvis **Sam Kauona**, tidigare militär överbefälhavare i BRA-gerillan och nu inflytelserik politiker.

– Tidigare ägdes gruvan av utlänningar, men med nya lagar kommer vinsterna att tillfalla oss, fortsätter han.

Men det finns också röster mot gruvidrift.

○ 1990

Francis Ona utropar självständighet för Bougainville. Papua Nya Guinea inleder en flera år lång blockad. Våldsamma interna konflikter drabbar också befolkningen med plundring, mord och våldtäkter.

○ 1997

Striderna fortsatte till och från under 1990-talet. 1997 bestämde sig Papua Nyas Guineas regering för att hyra in legosoldater från brittiska Sandline för att knäcka motståndet. När detta läckte ut i pressen stoppades planen efter stora protester i Papua Nya Guinea.

○ 1998

Fred utropas efter att Papua Nya Guinea och representanter för Bougainville kommit överens om att lägga ner vapnen. BRA-ledaren **Francis Ona** och vissa av hans anhängare vägrade delta i överenskommelsen eftersom han menade att Bougainville redan hade utropat självständighet 1990.

FÖRSTÖRD MILJÖ. Politikern och parlamentsledamoten Theonila Roka Matbob driver en kamp för att få Rio Tinto att ta ansvar för miljöförstörelsen i hennes hemtrakter kring Pangunagruvan.

VILL BLI PROFFS. Boxaren Petronella Nokenoke tränar inför Stillahavsspelen. Efter boxningskarriären vill hon vara med och bygga upp Bougainvilles idrottsrörelse.

TURISTPARADIS? Många platser i Bougainville, som ön Pokpok, är paradiska. Men ännu är turisterna som hittar hit få och turistnäringen har stor utvecklingspotential.

► förstöra miljö, men ett stort gruvbolag måste ändå hålla sig till lagar och regler. Dessutom ger det pengar till att utveckla hela Bougainville, anser Michelle Peni Kaumonu.

Utöver det kommer ett stort gruvbolag att få betala en rejäl slant till landägarna, inklusive Michelle Peni Kaumonus familj. I historieskrivningen efter Bougainville-krisen har det ofta hävdats att landägarna som startade BRA-gerillan stred för ett totalt gruvstopp. Men den australiske forskaren och Bougainville-experten *Anthony Regan* menar att för många var drivkraften snarare att få ut en högre ersättning. Den inställningen verkar finnas även i dagens generation av landägare i Panguna.

– De flesta är för en återstart av gruvan. Men det finns också de som är motståndare, säger Michelle Peni Kaumonu.

Nedströms från dagbrottet bor politikern *Theonila Roka Matbob*. Hennes släkt har fått se mycket av sin mark förgiftad av slagprodukter

från gruvan. Ändå har hon kommit lindrigt undan, längre nedströms finns det de som har det mycket värre.

– Vardagen är en kamp för många, med brist på odlingsbar mark, mat och rent vatten, säger hon. Hur ska en hungrande människa kunna fokusera på att förverkliga självständigheten?

Tillsammans med 156 landägare och den australiska organisationen Human Rights Law Center driver hon en kamp för att få Rio Tinto att ta ansvar för miljöförstörelsen. Hittills har gruvföretaget gått med på att i alla fall finansiera en studie av skadorna.

– Men vi har fortfarande inte hört Rio Tinto offentligt lova att stå för saneringen, påpekar hon.

Theonila Roka Matbob är mer skeptisk än de flesta i Bougainville till en återstart av gruvan. Hon utesluter det dock inte:

– Men innan det behöver vi bygga en bred ekonomi, inte bara förlita oss på gruvan.

Det är en sargad ögrupp med en ännu svag ekonomi som nu närmar sig självständighet. Men det finns också styrka, i den unga generation som inte själva upplevde Bougainville-krisen med egna ögon. Hundra mil från Pangunagruvan, i ett gym i Papua Nya Guineas huvudstad Port Moresby, rinner svetten ner för boxaren *Petronella Nokenokes* panna medan slagen ekar mot cementväggarna. Hon är på träningsläger inför Stillahavsspelen, ett sorts OS för länder i Oceanien. Där ska hon tävla för Papua Nya Guineas landslag:

– Men en dag hoppas jag kunna få representera ett självständigt Bougainville. Att visa vad vi är kapabla till är ett sätt att göra oss redo för självständigheten.

Efter Stillahavsspelen hoppas hon på en proffskarriär, och att följa i spåren av *Johnny Abo*, Bougainvilles främsta idrottspersonlighet genom tiderna. Han gick 1979 en match om WBA-titeln i fjädervikt, boxandes för Papua Nya Guinea.

Petronella Nokenoke föddes under

slutet av Bougainville-krisen och har bara hört de äldres berättelser om den. För henne ligger fokuset på framtiden mer än dåtiden. I ett självständigt Bougainville vill hon vara med och bygga upp idrottsrörelsen; för att skänka unga hopp om framtiden och hålla dem borta från alkohol och droger, ett växande problem på önarna.

– Jag vill stärka unga, som ju ska vara våra ledare i framtiden, och inspirera dem att göra något positivt med sina liv, säger hon.

eo Orinu, BRA-veteranen uppe i bergen, vill också vara med och bygga den nya nationen. Redan idag tar han emot enstaka turistgrupper med fågelskådare. Men han tror att det finns en enorm potential att utveckla turistnäringen i den paradiska miljön på Bougainville, med sandstränder och orörd regnskog.

– Det finns fler sätt att bygga ett självständigt land än att bara fokusera på gruvan, konstaterar han. IIII

◦ **2001**

Fredsfördrag undertecknades. Alla myndighetsfunktioner förutom bland annat utrikesrelationer och högsta domstol skulle enligt fördraget överföras till det autonoma Bougainville.

◦ **2019**

Folkomröstning, 98 procent röstade för självständighet.

◦ **2027**

Parterna har kommit överens om att avgöra Bougainvilles framtid senast 2027. Samtidigt är det osannolikt att Bougainville kommer att nöja sig med något annat än full självständighet och kan då mycket väl komma att utropa den på egen hand.

Kritisk blick på sexköpslagen

SOCIALT OACCEPTABELT – ETT REPORTAGE OM SVENSK PROSTITUTIONSPOLITIK

Helena Björk
Bokförlaget Atlas

ÅR 1999 BÖRJADE sexköpslagen gälla i Sverige. Lagen slår fast att det är lagligt att sälja sexuella tjänster men att det är ett brott att köpa sex. Liknande lagar har sedan dess också införts i Norge, Island, Irland och Frankrike. Inom EU görs också försök att få unionens alla länder att införa den så kallade nordiska modellen.

I "Socialt oacceptabelt – ett reportage om svensk prostitutionspolitik" tar **Helena Björk** ett brett grepp om en lag som numera har ett bredare politiskt stöd än när den beslöts i riksdagen. Hon skildrar segrusiga politiker, som dåvarande jämställdhetsministern **Margareta Winberg** (S), när lagen trädde i kraft 1999. Men hon skildrar också uppgivenheten idag hos personer som arbetar med prostitutionen, som socionomen **Petra Malmström** på Mikamottagningen i Göteborg som uppgivet konstaterar att förhoppningarna om "mycket större hjälpinsatser för folk som utsätts" inte har infriats.

Och hur sexhandeln ser ut idag, nästan 25 år efter lagen, är omstritt. När JK **Anna Skarhed** 2010 presenterar den utredning hon gjort på regeringens uppdrag får den hård kritik. Män som säljer sex saknas nästan helt och Skarheds slutsatser om omfattningen av prostitution ifrågasätts. Men Skarheds förslag om att höja maxstraffet för sexköp från sex månader till ett års fängelse antas av riksdagen.

Vid sidan av genomgången av det politiska spelet skildrar också Björk **Jasmine, Julia** och **Danielle** i tre berättelser om att sälja sex, vilket ger en fördjupad dimension åt frågan.

ULF B ANDERSSON

MOT ABORT. I USA samlas abortmotståndarna varje år sedan 1974 till "March for Life". Här deltagare i Washington 19 januari 2018.

Aborträtt och demokrati

SLAGET OM ABORTRÄTTEN

Sanna Torén Björling
Romanus & Selling

GENOM HISTORIEN har kampen för jämställdhet alltid stött på hinder och motstånd. Det gäller särskilt kampen om självbestämmande av kvinnors sexualitet och reproduktion. På senare tid har motståndet till aborträtten intensifierats betydligt. Men vad har abort att göra med demokrati?

Den frågan ställer sig **Sanna Torén Björling** i boken "Slaget om aborträtten" och kopplar tillbakagången av aborträtten med en globalt utbredd försvagad demokrati. Det gör den till ett viktigt bidrag till vår förståelse av samtidens dystra utveckling.

I boken skildrar **Torén Björling** aborträttens nuvarande stridslinjer i framför allt två delar av världen som varit under lupp senaste åren: Polen och USA. Båda dessa länder har infört extremt restriktiva abortlagar. Det som skiljer de båda länderna åt är varifrån de hämtar sin politiska slagkraft. Medan Republikanerna i USA förhandlat till sig väljare hos abortmotståndare i utbyte mot en radikaliserad politik, har den katolska kyrkan i Polen flyttat fram de konservativa positionerna tillsammans med starka lobbyorganisationer.

Anti-abortaktivister är en brokig skara. Det finns de som argumenterar för att gravida kvinnor behöver ekonomisk kompensation för att ta hand om fler barn. Sedan finns det andra,

så kallade abort-abolitionister, som likställer abort med mord och yrkar dödsstraff för den som avslutar sin graviditet. Gemensamt är att de just nu samlas som en enad kraft för att skapa global, politisk förändring.

"Slaget om aborträtten" ger en välavvägd skildring av både politiska strider och personliga porträtt. Det gör den levande och angelägen. Vi får följa läkare som från en dag till en annan inte vet om de kan gå till jobbet, eller om jobbet de ska utföra är lagligt eller ej. Vi får höra berättelser om aborträttsaktivister runt om i världen som står orubbliga i sin solidaritet.

Dock är det samtalen med aborträttsmotståndare som fångar mig mest. Dessa personer driver mäktiga organisationer och är delar av en djupt värdekonserverad rörelse. Skulle jag önska något mer från boken vore det att författaren gått ännu lite djupare i beskrivningen av själva grundbulten för abortmotstånd.

Men kanske säger denna reservation mer om mitt perspektiv än om boken. Det är svårt att föreställa sig en verklighet utan säker tillgång till abort, även om rätten funnits förhållandevis kort tid i Sverige. Det är också svårt att föreställa sig hur abortmotståndets kraft och argumentation kan genomsyra ett helt samhälle och påverka rättigheter på den mest basala nivån. Lite närmare denna verklighet kommer man genom att läsa "Slaget om aborträtten", en utmärkt fackbok och inspirerande berättelse om evig kamp.

ELLEN THORELL

UTMÄRKT BAKGRUND OM TURKIET

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER UNDER ATTACK. TURKIET OCH AUTOKRATIN

Klas Grinell
Celanders förlag

EFTER RYSSLANDS fullskaliga invasion av Ukraina den 24 februari 2022 svängde det snabbt i svensk säkerhetspolitik. Snart fanns det en stor politisk majoritet för att Sverige skulle söka medlemskap i Nato. Sedan dess har vi sett hur två olika regeringar gjort sitt bästa för att förvanska verkligheten i **Recep Tayyip Erdoğan**s Turkiet. Statsministrar och utrikesministrar har talat om demokratiska val, "glömt" fall där Europadomstolen i Strasbourg har varit solklara i sin kritik av olagliga fängslanden och förklarat att Sverige ska bryta med de kurdiskledda styrkor i norra Syrien som är allierade med USA och västländerna i kampen mot IS, Islamiska staten. Därtill har Sverige lovat att arbeta för att Turkiet ska få medlemskap i EU.

Att president Erdoğan hyllar Hamas som frihetskämpar efter massmorden och kidnappningarna i södra Israel 7 oktober tycks inte väcka något bekymmer hos de politiker som annars sluter upp bakom Israel, inklusive när uppenbara krigsförbrytelser begås i Gaza.

Klas Grinells bok "Mänskliga

rättigheter under attack. Turkiet och autokratin" är befriande saklig i sin beskrivning av den republik som den 29 oktober firade 100 år och någon gång kanske kommer bli allierad med Sverige i Nato. Grinell är docent i idéhistoria och knuten till "Turkiettribunalen", en opinionstribunal med säte i Belgien som granskar Turkiet. Från tribunalen hämtar Grinell en rad övertygande vittnesmål om tortyr, bortföranden, straffrihet, yttrandefrihet och andra brott.

Grinell ger en bred och tankeväckande bild av de demokratiska bristerna i Turkiet och konstaterar "att huvudproblemet inte är att AKP har en politisk agenda som grundar sig på islam" och reder ut den turkiska nationalismen, sekularismen, militärens roll och förhållandet mellan anhängarna till Fethullah Gülen, i exil i USA och anklagad för kuppförsocket 2016, och Erdoğan's AKP. Därtill får vi beskrivningar av den kurdiska frågan, kriget mot PKK och den komplicerade frågan om alevismen.

Det här är en bok som kan rekommenderas till alla Turkietintresserade och man skulle hoppas att de från svensk sida som ska fortsätta förhandla med Turkiet om svenskt Natomedlemskap tar med sig den som instuderingslektyr.

ULF B ANDERSSON

OBSERVÄTOR. **Klas Grinell** är knuten till Turkiettribunalen som oberoende observatör.

FOTO: MIKA GRINELL

Flykten undan militärjuntorna

FRIHETENS FÖNSTER. OM KAMP I LATINAMERIKA OCH EXIL I SVERIGE

Dharana Favilla och **Gabriel Kuhn** (redaktörer)
Albert Bonniers förlag

I SEPTEMBER 2023 hade det gått 50 år sedan kuppen i Chile då president **Allende** störtades av en militärjunta som kom att styra i 17 år. Men kuppen i Chile var inte den enda i Latinamerika på 1970-talet. Även länder som Uruguay, Argentina, Bolivia, Peru med flera plågades av militärdiktaturer. Tusentals flydde och många kom till Sverige med förhoppningen att så snart som möjligt kunna återvända men så blev det inte.

I boken "Frihetens fönster. Om kamp i Latinamerika och exil i Sverige" har redaktörerna **Dharana Favilla**, barn till uruguayanska flyktingar, och **Gabriel Kuhn**, österrikisk skribent som bott i Sverige i 15 år, samlat röster och reflektioner från några av de som kom och stannade kvar och de som återvände. De berättar om motståndet i hemlandet, vad som till sist tvingade dem att fly och hur de upplevde exilen i Sverige.

I ett kapitel får de som kom som barn reflektera över hur livet blivit och hur att vara barn till flyktingar kommit att påverka dem i deras liv. De har alla vuxit upp med idén om att en dag återvända men vad var det de skulle återvända till?

Som aktiv i Amnesty på den tiden och efter att ha mött många av de flyktingar som kom från regionen är det intressant att läsa om dessa erfarenheter. Det slår mig hur annorlunda Sverige var på den tiden med en helt annan attityd och vilja att förstå vad som gjorde att människor tvingades fly sina hemländer.

ANDREA BODEKULL

Sargad fredsfront

FREDSFITTA. NATOBESLUTET SOM FÖRÄNDRADE SVERIGE
Agnes Hellström
Bazar förlag

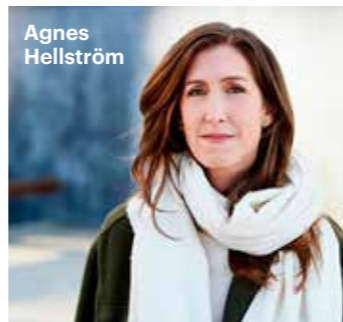
NÄR RYSSLAND invaderar Ukraina den 24 februari 2022, har **Agnes Hellström** tre månader kvar på sitt uppdrag som ordförande för Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen. Det ska bli tre omtumlande månader med vapenskrammel, anklagelser om att vara Putins nyttiga idiot och en ansökan om Natomedlemskap. Ingen bra period för en fredsorganisation, helt enkelt.

Agnes Hellström beskriver tiden i dagboksform. Titeln "Fredsfittan" är inget skällsord, utan hämtad från ett begrepp hon själv myntade som motsats till "stridspitt" i en SVT-intervju.

Boken spänner över både det privata och det politiska. Relevant eftersom Hellströms partner är uppvuxen i Ukraina, och tar emot en ukrainsk flyktingfamilj i sitt hem.

Rysslands anfall aktualiserar frågan om svenskt Natomedlemskap. På ett par månader gör både den svenska offentligheten och den socialdemokratiska regeringen en gemensam piruett.

Medierapporteringen är frenetisk. Hellström beskriver i detalj alla turer i mediekarusellen som hon kastas upp på. Hon bjuds in och bokas av, åker taxi till SVT och Sveriges Radio. I studiorna är hon alltid ensam med militärer och forskare som oftast

Agnes Hellström

FOTO: GABRIEL LILJEVALL

är Natoförespråkare. Domen är hård – ett "journalistiskt haveri".

"Fredsfittan" är ett intressant, men inte helt okomplicerat, vittnesmål om att ensam streta mot strömmen. Den är en personlig partsinlaga, en önskan om att få tala längre än de 22 sekunder som en intervju blir i tv. Svenska Freds går emot att svenska vapen skickas till Ukraina. Antimilitaristisk hållning vid anfallskrig är en knepig ekvation att förklara. Som läsare överraskas jag dock mindre än skribenten över ledarskribenternas mothugg och kritik.

"Fredsfittan" delar sina svagheter med många politiska memoarer: Behovet av att lägga till rätta, ställer sig i vägen för självkritik och helikopterperspektiv.

Bokens styrka är, trots skavet, skildring av den svenska Nato-processen och svårigheten att stå ensam mot en enad offentlighet. För åsiktskorridoren behöver fredsfittor som går emot strömmen. Det krävs mod att hävda fred i krigstid – och tyvärr – en skarp kommunikationsplan.

IRA MALLIK

SAGT & GJORT

"Plötslig 18-årsgräns"

När årets upplaga av utställningen av World Press Photo, årets bästa pressbilder, visades i Ungerns huvudstad Budapest infördes plötsligt en 18-årsgräns för besökare rapporterar BBC. Anledningen var att utställningen ansågs bryta mot förbudet mot att visa innehåll som avbildar homosexualitet och könsöverskridande för minderåriga. Bilderna av fotografen **Hanna Reyes Morales** skildrar livet på ett äldreboende för hbtqi-personer i Filippinerna.

"Smärtsamma händelser"

I slutet av september lästes ett brev från biskop **Grzegorz Kaszak** i Sosnowiec upp i alla kyrkor i stiftet i södra Polen. Biskopen bad om ursäkt för de "smärtsamma händelser" som hade ägt rum utan att nämna vad det handlade om. Den liberala dagstidningen Gazeta Wyborcza kunde dock avslöja att en grupp katolska präster i Dąbrowa Górnicza hade organiserat ett sexparty dit en manlig prostituerad inbjöds. Droger användes och den prostituerade förlorade medvetandet, ambulans tillkallades men prästerna vägrade släppa in sjukvårdarna.

"Ganska sensationellt"

Hjortron är ingenting som brukar växa på Svalbard men i september gjorde **Stein Tore Pedersen** ett historiskt fynd, rapporterar TT; mogna hjortron. En vegetationsforskare kallar fyndet ganska sensationellt. Svalbard är en av de platser i världen där de globala uppvärmningen går snabbast.

"Trodde det var ett skämt"

Daniel Suhonen beskriver i en ledarkrönika i Aftonbladet hur han trodde det var ett skämt när en vän till honom skrev att "nu ska skolpengar sälja vapen". Men avslöjandet var verklighet; Kunskapskolan och Saab investerar gemensamt i Saudiarabien. Och Daniel Suhonen undrar; "Kan svenska skolpengar avsedda för svenska elevers utbildning genom vinster och omflyttning i Kunskapskolan ha gått till skolexpansion i Saudiarabien med syftet att sälja svenska vapen?"

KULTUR Sara-Elvira Kuhmunen från Sáminuorra jojkar.

FOTO: ANDERS LÖWDIN

SAMISK MINNESDAG

DEN 21 OKTOBER hölls en minnesdag där flera talare krävde att kvarlevor och ceremoniella föremål ska återföras till Sápmi. Omkring 200 personer samlades på biografen Skandia i Stockholm och ytterligare 150 personer följde arrangemanget online.

Eva Forsgren från Samiska föreningen i Uppsala kritiserade hanteringen av rasbiologiska institutets bildarkiv:

– Jag tycker det är fel att de här bilderna ligger tillgängliga för vem som helst att beställa fram. Det är bristande respekt för de människor som har fotograferats – med eller utan kläder – på rasistiska grunder.

Hon visade bilden som i arkivet har fått nummer 6965, ett förälskat par i traditionella dräkter som ler in i kameran och förklarade att det var hennes farmor och farfar som syns på bilden.

Flera av talarna lyfte frågan om repatriering, alltså återförande av samiska kvarlevor och föremål till Sápmi.

När offerplatsen vid Unna

Sájvva, i Gällivare kommun grävdes ut av arkeologen **Gustaf Hallström** år 1915 fick han med sig över 600 föremål som nu förvaras på Historiska museet och på Kungliga Myntkabinettet.

– Vi kräver att offergåvorna får flytta hem till Gällivare, sade **Hannah Edenbrink Andersson**, företrädare för en lokal grupp i området där offerplatsen ligger.

Minnesdagen arrangerades av Amnesty Sápmi, Centrum för mångvetenskaplig forskning om rasism vid Uppsala universitet, Riksorganisationen Same Ätnam och Sameföreningen i Stockholm.

– I skolorna pratar man om apartheid och om övergreppen mot urfolken i USA, men ingen-ting om hur samer har behandlats här. Vi jobbar för att få in det i skolplanen och även i Forum för levande historias uppdrag, och den här minnesdagen är också en del i det här kunskapsförande arbetet, sade **Kerstin Andersson**, från Amnesty Sápmi, till Amnesty Press.

CHARLIE OLOFSSON

FATTA PENNAN

VARJE ÅR UTFÄRDAR Amnesty International hundratals blyxtaktioner. Det kan handla om samvetsfångar som har fängslats, dödsdömda fångar där en avrättning är nära

förestående, flyktingar som vägras söka asyl eller hotad yttrandefrihet. Amnesty Press väljer ut tre fall i varje nummer.

Advokat fängslad

MÄNNISKORÄTTSFÖRSVARAREN och demokratiaktivisten **Anon Nampa** har fått två fängelsedomar och nya åtal förbereds där han bland annat hotas av 15 års fängelse för majestätsbrott. Han har som advokat och aktivist i många år arbetat med fredliga medel för demokrati, rättsäkerhet, mänskliga rättigheter och politiska reformer.

SKRIV TILL:

Prime Minister Srettha Thavisin
Office of the Prime Minister
Government House, Pitsanulok Road
Bangkok
Thailand 10300
Fax: +66 2 282 5131
E-post: prforeign@prd.go.th

Dear Prime Minister,

I am deeply concerned that the Thai government has targeted human rights defender Anon Nampa with more than a dozen criminal proceedings and is arbitrarily detaining him in Bangkok Remand Prison. On 26 September 2023 he received a sentence of four years' imprisonment and also a second sentence of two months' imprisonment on 2 October 2023, all for speaking and participating in peaceful public assemblies in October and November 2020.

He is among 280 persons – including children – who your government has started criminal proceedings against under Article 112 of the Criminal Code, governing lese-majesté, which allows for up to 15 years' imprisonment.

I urge you to immediately and unconditionally release human rights defender Anon Nampa and all other people, including children, who have been targeted simply for exercising their human rights.

Yours sincerely,

DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 28 december.

Var är Sajjad al-Iraqi?

HÖSTEN 2019 var aktivisten **Sajjad al-Iraqi** engagerad i Tishreen (oktober)-rörelsen vars protester i Irak möttes av våld från säkerhetsstyrkor och milisstyrkor från PMU som använde dödligt våld, utomrättsliga avrättningar och påtvingade försvinnanden. Den 19 september 2020 fördes Sajjad al-Iraqi bort av väpnade män när han reste i Nasiriya. Sedan dess är det inte känt var han befinner sig och hans familj har utsatts för hot när de sökt sanning och rättvisa.

SKRIV TILL:

Prime Minister Mohammed Shia' al-Sudani
E-post: humanrights.advisor@pmo.gov.iq
X: @mohamedshia

Your Excellency,

I am alarmed to learn that activist Sajjad al-Iraqi's whereabouts remain unknown over three years after he was forcibly disappeared. On 19 September 2020, a group of armed men abducted Sajjad al-Iraqi for his role in the "Tishreen" [October] protests. Sajjad al-Iraqi is a prominent activist who had been involved in civil society activism for years.

I am also alarmed to learn that Sajjad al-Iraqi's family have been subjected to numerous threats by people believed to be linked to the abductors and to the PMU.

A family member told Amnesty International that during a meeting with Your Excellency nine months ago, you promised to follow up on Sajjad al-Iraqi's case.

We call on Your Excellency to urgently order investigations to reveal the fate and whereabouts of Sajjad al-Iraqi and to ensure his family members are protected from threats and reprisals.

Yours sincerely,

DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 28 december.

Protester stoppas

GRUPPEN "Lördagsmörarna" började 1995 fredligt samlas på torget Galatasaray i Istanbul för att protestera mot att anhöriga försvunnit i polisens förvar. Protesterna återupptogs 2009 då inget hänt med gruppens krav. I augusti 2018 användes vattenkanoner och tårgas för att stoppa den 700:e protesten och 46 personer åtalades 2021 för att ha vägrat att skingras. Konstitutionsdomstolen i Turkiet har slagit fast att gruppen har rätt att samlas på torget men polisen använder våld för att hindra möten på lördagar.

SKRIV TILL:

Minister of Interior Ali Yerlikaya
T.C. İçişleri Bakanlığı, Bakanlıklar
Ankara, Turkiet
E-post: ozelkalem@icisleri.gov.tr

Dear Minister,

Since 8 April 2023, Saturday Mothers/People have been trying to return to Galatasaray Square every Saturday, in line with two Constitutional Court rulings in November 2022 and March 2023. Yet the Square remains under constant police blockade, every Saturday, with those wishing to hold their, short peaceful vigil are detained by police before they even reach the Square.

I urge you to use your authority to ensure that police allow Saturday Mothers/People to gather. I also urge you to order the Beyoğlu governor to lift the ban and refrain from imposing new bans on assemblies in Galatasaray Square, in line with the above-mentioned rulings of the Constitutional Court.

Yours sincerely,

DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 28 december.

Ovanstående vädjandebrev med sammanfattning på svenska finns på [amnestypress.se](https://www.amnestypress.se) (längst upp i högra hörnet).

TILLBAKABLICKEN

NEDSKJUTEN. En helikopter från USA:s marinkår har skjutits ned den 25 oktober 1983. Under invasionen dödades 45 grenadier, 24 kubaner och 19 soldater från USA.

FOTO: SPEC/WIKIMEDIA

INVASIONEN AV GRENADA

DEN 25 OKTOBER 1983 meddelade USA:s president **Ronald Reagan** att den karibiska ön Grenada hade invaderats. Den officiella förklaringen var att 600 gäststudenter från USA skulle räddas men detta avfärdades som ett svepskäl.

I FN:s säkerhetsråd lade USA in veto men i generalförsamlingen var kritiken svidande och med 108 röster mot nio fördömdes invasionen som "ett flagrant brott mot internationell rätt". I Washington demonstrerade 50 000 personer. Grenadainvasionen kom mitt under det kalla kriget. I Europa rasade debatten om utplacering av nya kärnvapen och fruktan för ett nukleärt krig var stor. I Centralamerika utkämpade USA via ombud krig mot sandinistregeringen i Nicaragua och stödde militären i inbördeskrigets El Salvador.

Grenada hade blivit självständigt 1974 under ledning av **Eric Gairy**, som höll tal om UFOs i FN och styrde som en diktator. Han figurerar för övrigt i biofilmen "Misbehaviour" (2020) om Miss World-tävlingen i London som vanns av Miss Grenada. När Gairy var på FN-besök i mars 1979 tog vänsterrörelsen New Jewel Movement, NJM, makten i en oblodig kupp.

Med Maurice Bishop i ledningen inleddes ett reformarbete med satsningar på sjukvård, utbildning och ekonomisk utveckling. Bishops parti var inspirerat av den kubanska revolutionen, Black Power i USA och panafrikanism. Kontakter utvecklades med östblocket och kubanska byggnadsarbetare kom till ön för att bygga ut flygplatsen i en satsning på turism. I USA:s propaganda framställdes detta som att Sovjet skulle få en flygbas.

Hösten 1983 hade revolutionsyran från 1979 stelnat. Kritiker sattes i fängelse och i NJM:s centralkommitté utkämpades slutna politiska strider mellan Bishop och **Bernard Coard** (som för övrigt spelar en viktig roll i del fem av **Steve McQueen's** hyllade TV-drama "Small Axe").

I oktober 1983 avsattes Bishop av Coard och andra som ville ha en mer vänsterradikal linje. En folkmassa fritog Bishop och andra från husarrest men de infångades, ställdes upp mot en vägg och sköts ihjäl den 19 oktober. Sex dagar senare hade USA:s invasion begravt revolutionen. Och propagandafilmen "Heartbreak Ridge" (1986) av och med Clint Eastwood cementerade Ronald Reagans världsbild av invasionen i kulturen.

ULF B ANDERSSON

Hej medlem

NY MEDLEMSAVGIFT 2024 STÄRKER AMNESTYS ARBETE.

Amnesty Internationals arbete för mänskliga rättigheter behöver stärkas i tider då krig och människorättskränkningar pågår runt om i världen. För att förhålla oss oberoende har vi valt bort statliga stöd och är restriktiva med stöd från företag. Vårt arbete är möjligt tack vare dig och alla våra medlemmar! Tillsammans har vi ändrat lagar, satt press på makthavare och fått politiska fångar frigivna. **Vårt arbete måste fortsätta och vi behöver bli fler och starkare.**

Den 1 januari 2024 höjer vi medlemsavgiften med 10 kr i månaden. Ordinarie medlemsavgift blir 30 kr/månad eller 360 kr per år. Medlemsavgiften ändras automatiskt från och med januari 2024.

BAKGRUND TILL NY MEDLEMSAVGIFT

Amnesty International Sveriges medlemmar röstade fram en ny medlemsavgift på årsmötet 2023. Medlemsavgiften har varit oförändrad sedan 1998 och förslaget lades fram av organisationens styrelse i syfte att stärka Amnesty Internationals arbete både i Sverige och internationellt. Årsmötet valde samtidigt att behålla ungdomsavgifterna för att göra det så enkelt som möjligt för engagerade unga att gå med som medlem.

MEDLEMSAVGIFTER 2024

Medlem från 25 år 360 kr/år

Medlem mellan 20–24 år 240 kr/år

Medlem mellan 18–19 år 160 kr/år

För de yngre än 18 år medlemskapet gratis.

SKRIV FÖR FRIHET 2023

Nu är äntligen Amnestyårets högtid för brevskrivande igång igen.

Hej Emma, hur är du inblandad i Skriv för frihet?

Jag har extra koll på de individer och samhällen vi arbetar med och för världen över. Jag ser bland annat till att vi har de senaste uppdateringarna i varje individs situation. Det är viktigt då vi vill påverka saker till det bättre. Förutsättningar kan snabbt förändras och vi undviker aktiviteter som kan sätta en individ i ytterligare risk.

Kan du berätta om kampanjen Skriv för frihet?

Det är en årlig kampanj med deltagare från över 200 länder. Allt började med en liten Amnestygrupp i Warszawa som för drygt 20 år sedan bestämde sig för att hålla ett 24 timmar långt "brevskrivarmaraton" på den internationella dagen för mänskliga rättigheter. Aktiviteten har sedan växt till den enorma rörelse det är idag. Nu får individer brev från hela världen som låter dem veta att de inte är ensamma och att det finns människor som stöttar dem. Massvis av meddelanden med krav om förändring skickas även till makthavare runt om i världen. Och förändring sker! I bland annat Nigeria, Guatemala och Kambodja har individer släppts från godtyckliga fängslanden och friats från dödsdomar.

Hur många svenska amnestyaktivister är delaktiga i kampanjen?

2022 deltog 40 grupper och 38 gymnasieskolor i kampanjen. I Amnestys digitala kanaler och med stor hjälp av akti-

Emma Olsson, IAR-ansvarig (individuals at risk).

vister och skolelever samlade vi in totalt 85 064 underskrifter och 3 205 vädjande- och solidaritetsbrev. I år hoppas vi såklart att ännu fler är med och skriver för frihet!

Hur märker medlemmar och allmänhet runt om i landet att Skriv för frihet pågår?

Varje vecka under kampanjperioden kommer vi lyfta en specifik individ på våra sociala medier och det finns möjlighet att skriva under våra krav för varje individ på vår hemsida. Kampanjen lyfts även av aktivister runt om i landet med utställningar på bibliotek, köpcentrum, julmarknader, julslytningar, i secondhandbutiker, aktioner på stan samt på gymnasium och universitet. Håll utkik efter ett brevskrivarevent nära dig!

SÅ HÄR KAN DU ENGAGERA DIG ELLER STÖDJA AMNESTY

Du kan skriva under någon av våra aktioner på amnesty.se/agerahub. Du kan bidra med pengar som finansierar våra utredningar, vårt påverkansarbete och vårt arbete med Amnestyfonden. Du kan dela de rapporter, upprop och namninsamlingar som vi lägger upp på sociala medier. Du kan engagera dig i en grupp och jobba mer fokuserat med en fråga. Du kan agera på egen hand. Varje insats gör skillnad. Därför är du viktig för Amnestys arbete för mänskliga rättigheter. Tack!

STARTA EN EGEN INSAMLING

Det är enkelt och roligt. Starta din insamling på min-insamling.amnesty.se. Dela och inspirera ditt nätverk att stödja din insamling, och se den växa i realtid.

BLI MÅNADSGIVARE VIA AUTOGIRO PÅ AMNESTY.SE

Genom att ge via autogiro räcker din gåva längre och får en långsiktig effekt, så att ännu mer kan gå till ändamålet. Du väljer belopp och kan ändra eller avsluta när du vill.

VILL DU HÖJA DITT MÅNADBELOPP?

Det är enkelt och snabbt gjort på www.amnesty.se/höj

STÖD AMNESTYS ARBETE MED EN GÅVA

Du kan alltid stödja Amnestys arbete via Swish 900 07 20 eller på amnesty.se samt plusgiro 900072-0 och bankgiro 900-0720

INKLUDERA AMNESTY I DITT TESTAMENTE

Läs mer och skriv ditt testamente kostnadsfritt på amnesty.se/testamente

HANDLA I AMNESTYBUTIKEN

Köp hållbart producerade produkter till dig själv eller att ge bort på [butik.amnesty.se!](https://butik.amnesty.se)

VI ÄR PÅ PLATS

Vi befinner oss på plats i Palestina och Israel för att dokumentera pågående brott mot folkrätten. Amnesty har mer än 60 års erfarenhet av utrednings- och påverkansarbete. Med hjälp av våra utredningar kan vi ställa makthavare till svars, sprida kunskap och se till att situationer där mänskliga rättigheter kränks uppmärksammas.

Stöd vårt fortsatta arbete med att swisha en gåva till 900 07 20.

**THE STORY OF
KARL-BERTIL
JONSSON'S
CHRISTMAS EVE**

**DIE GESCHICHTE VON
KARL-BERTIL
JONSSONS
HEILIGEN ABEND**

**LA VIGILIA
DI NATALE
DI KARL-BERTIL
JONSSON**

OMTYCKT PRESENT TILL UTLÄNDSKA VÄNNER

Varje julafton sedan 1975 samlas svenskar och normän framför tv:n för att titta på Karl-Bertil Jonssons julafton – en animerade film av Per Åhlin med Tage Danielssons text från boken *Sagor för barn över 18 år*.

Nu finns boken med Per Åhlins bilder på engelska, tyska och italienska utgiven av Trollboken AB. www.trollboken.se/karlbertil

Finns på Utbildningsstaden, Adlibris och Bokus och i bokhandeln.

Vid köp på Utbildningsstaden går 10 kr till stadsmissionen.

Köp böcker via Byring&Bråte – Amnestys stora secondhand-butik i Halmstad!

För varje hundring går 60 kronor till Svenska sektionen
40 tusen titlar på hyllorna

Till Amnestyutbudet på Bokbörsen

Du kan handla hos oss via fyra kanaler:

- > I vår Bokhandel på Byring&Bråte i Halmstad. Öppettider: se hemsida
 - > I vårt Antikvariat – "Bokskatten" under våra öppettider
 - > På Bokbörsen, där vi kontinuerligt publicerar litterära verk <http://www.byringochbrate.se/0/46/antikvariatet/>
 - > Eller mejla oss på byringbok@telia.com för att fråga efter en viss bok
- Byring & Bråte har under 50 år bidragit med ca 40 miljoner till Svenska sektionens verksamhet Byring & Bråte (grp 169) tillerkändes nyligen svenska Sektionens Stora Engagemangspris*
Adress: Fiskaregatan 14, 30290 Halmstad, www.amnestyhalland.se

HUR KAN DU MEDVERKA TILL DEN SISTA DIKTATURENS FALL ÅR 2084?

SKRIV IN DIG I HISTORIEN!

Hur framtiden än blir måste de mänskliga rättigheterna ständigt försvaras. Skriver du in Amnesty i ditt testamente stödjer du kommande generationers kamp. Genom vårt samarbete med Lawly kan vi erbjuda dig juridisk rådgivning samt möjligheten att upprätta ett korrekt testamente kostnadsfritt. Så att du kan ta ställning för en rättvis morgondag, redan idag.

Skriv ditt testamente kostnadsfritt
online på amnesty.se/testamente

SKANNA QR-KODEN OCH KOM DIREKT TILL WEBBSIDAN

AMNESTY
INTERNATIONAL

SKRIV TILL NÅGON SOM VERKLIGEN BEHÖVER DET!

Många av de Amnesty arbetar för och med har det både tufft och ensamt i sin kamp för rättvisa. Vi får ofta höra från de individer vi skickat hälsningar till att våra ord ger hopp och styrka innanför fängelsets murar. Skicka gärna ett vykort eller ett brev till Rocky och Rida för att visa att de inte är ensamma. Hälsningarna bör vara opolitiska och personliga.

Det viktiga är att visa solidaritet - dina ord kan göra stor skillnad!

Rocky Myers växte upp i New Jersey, USA. Han beskrivs av de som känner honom som mjuk och snäll. Som barn diagnostiserades han med en intellektuell funktionsnedsättning som gör det svårare för honom att förstå och hantera information. En natt år 1991

förändrades hans liv för alltid.

En äldre vit kvinna mördades i en övervägande svart stadsdel i en liten stad i Alabama. Rocky bodde tvärs över gatan. Trots bristen på bevis som kopplade honom till mordplatsen, förutom en stulen videobandspelare som tillhörde offret och som Rocky hävdar att han hittade övergiven på gatan, dömdes Rocky för brottet.

Rocky fälldes, av en nästan helt vit jury, och dömdes till livstids fängelse. Domaren överröstade dock beslutet och dömde ut dödsstraff. Att överrösta en jury på det här sättet är numera olagligt i Alabama. Vittnesmålen i fallet präglades av motstridiga uppgifter och det finns uppgifter om att vittnen pressats av polisen - ett nyckelvitne har senare sagt att han ljög. Rocky missade sista datum för att överklaga, då hans advokat övergav honom efter domen. Nu är Rockys enda hopp att Alabamas guvernör beviljar honom nåd.

Skriv något positivt för att hjälpa Rocky att hantera tiden i fängelse. Han har svårigheter att läsa, så skriv gärna något kortfattat och gärna på ett vykort med en bild på en vacker plats!

OBS! En avsändaradress behövs för att brevet ska komma fram!

Rocky Myers, AIS 0000Z563
Holman Correctional Facility, M-44
Holman 3700
866 Ross Road
Atmore, AL 36503
USA

Rida Benotmane är en marockansk människorättsförsvarare och medlem i den marockanska föreningen för skyddet av mänskliga rättigheter (AMDH). Han har även tidigare suttit ogrundat frihetsberövad, mellan 2010 och 2014, för kommentarer han skrivit på internet.

Den 9 september 2022 greps han igen. Denna gång på grund av ett facebookinlägg och två videos på Youtube där han kritiserade myndigheterna och lyfte illabehandling av säkerhetsstyrkorna och bristen på social rättvisa i Marocko. Rida protesterade mot det godtyckliga gripandet med att hungerstrejka i 18 dagar. Samma månad åtalades han bland annat för att ha "förolämpat tjänstemän" och för att ha "spridit falska anklagelser utan tillstånd". I november 2022 dömdes han till tre års fängelse och böter. Efter att han överklagat sänktes hans straff till 18 månader i februari 2023. Han sitter dock fortfarande fängslad och i isoleringscell, enbart för att ha använt sin yttrandefrihet till att kritisera makten. Han är en i ledet av oliktankande som regeringen försöker tysta.

Fängelsemyndigheten har förbjudit Rida att ta emot foton på sin fru, trots att familjefoton är tillåtna. Han får exempelvis ta emot bilder på sina föräldrar och sina barn. För att visa solidaritet med Rida och för att visa på godtyckligheten i fotoförbudet får du gärna skicka glada bilder och teckningar i breven till honom i fängelset.

OBS! Skriv gärna på franska!

Rida Benotmane
Numéro d'écrou 42082 Pavillon A.1
Prison locale
Al Arjat
Salé
Marocko

VILL DU LEDA AMNESTY IN I FRAMTIDEN?

SAVE THE DATE!
Amnesty Sveriges
årsmöte äger rum den
4-5 maj 2024 i Stockholm.

Förtroendeuppdragen
tillsätts på årsmötet!

**Nomineringsstopp:
28 januari**

Som förtroendevald inom Amnesty Sverige arbetar du ideellt, på medlemmarnas förtroende, för att leda och utveckla världens största människorättsorganisation.

Vi tar tydligt ställning för antirasism och arbetar för att förstärka andras röster och bli en ostoppar människorättsrörelse, i Sverige och globalt. Vi söker personer med olika typer av bakgrunder och därför är tidigare erfarenheter av förtroendeuppdrag inte ett krav.

VI SÖKER KANDIDATER TILL:

Sektionsstyrelse och ordförande

Sektionsstyrelsen arbetar strategiskt och leder organisationen mellan årsmötena. Styrelsen säkerställer att den interna kontrollen är god och att verksamheten genomförs i enlighet med organisationens vision, åtagande och grundläggande värderingar. Ordföranden leder styrelsens arbete, representerar sektionen i den internationella rörelsen och har löpande kontakt med generalsekreteraren.

Vi söker personer till sektionsstyrelsen och till ordförandeposten med kompetens inom bland annat verksamhetsstyrning, ekonomistyrning, arbetsgivarfrågor, mänskliga rättigheter, internationell rätt, jämlikhet och intersektionalitet, fundraising och erfarenhet av medlemsdemokrati och organisation i Amnesty eller andra folkrörelser-/gräsrotsorganisationer.

Amnestyfondens styrelse

Amnestyfonden ger bistånd till människorättsförsvarare och stöd till bland annat organisationer som dokumenterar kränkningar av mänskliga rättigheter. Amnestyfondens styrelse ansvarar för fondens ekonomi och att verksamheten genomförs i enlighet med fondens stadgar och andra styrande dokument.

Vi söker personer till Amnestyfondens styrelse med kompetens inom bland annat mänskliga rättigheter och folkrätt, juridik, ledarskap, ekonomistyrning, kommunikation och jämlikhet.

Granskningskommittén

Granskningskommitténs uppdrag är att granska sektionens arbete, förvaltning och beslut, vilket kräver god förmåga att utvärdera mål och resultat utifrån ett helhetsperspektiv.

Vi söker personer med kompetens inom granskning och utvärdering av verksamheter, jämlikhet och intersektionalitet, ekonomi och juridik.

Beredningskommittén

Beredningskommittén arbetar bland annat med att planera och leda workshops inom motionsberedning, samt att ta emot förslag från medlemmar och stötta medlemmar i att formulera motioner till årsmötet.

Vi söker personer med erfarenhet av motionsberedning och demokratiska processer, kännedom om Amnestys beslutsvägar i den svenska och internationella rörelsen, kompetens inom jämlikhet och intersektionalitet.

Vill du veta mer eller ansöka?
Besök [amnesty.se/kandidat](https://www.amnesty.se/kandidat) eller
kontakta valberedningen@amnesty.se

Kan en Postkodlott bidra till ett öppnare och friare samhälle?

Det kanske låter konstigt, men på sätt och vis kan en lott faktiskt bidra till ett öppnare och friare samhälle. Eftersom hela överskottet från Postkodlotteriets försäljning går till 60 viktiga organisationer, bland andra Amnesty International som kämpar för att stärka de mänskliga rättigheterna. Tack vare alla som har eller har haft en Postkodlott har Amnesty hittills fått ta emot 232 miljoner kronor.

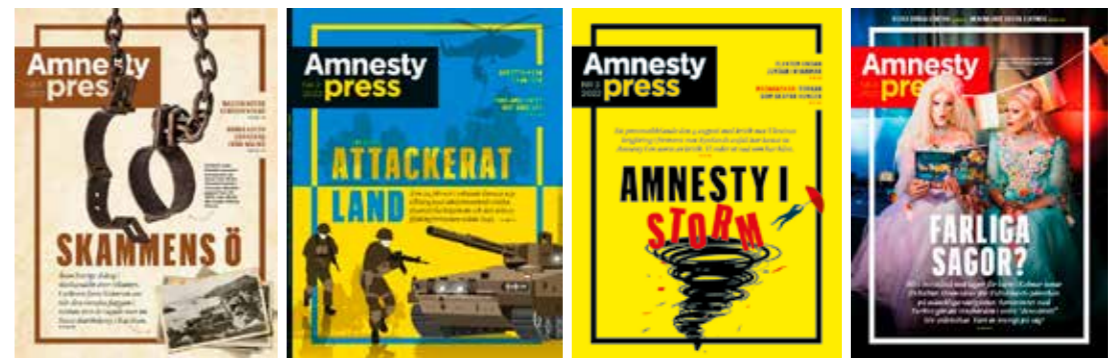
Det är det allra bästa med Postkodlotteriet. Men det finns en sak till som är väldigt bra, och det är att du kan vinna tillsammans med dina grannar, samtidigt som du bidrar.

Visste du att nästan en miljon människor i Sverige är med i Postkodlotteriet? Det är fantastiskt, vilken kraft! Nästan en miljon människor som delar drömmen om att vinna stort – och drömmen om en bättre värld.

Rickard Sjöberg är programledare och vinstudelare i Postkodlotteriet.

Köp lott eller läs mer på postkodlotteriet.se

Åldersgräns 18 år. Gå in på stodlinjen.se om du eller en anhörig spelar för mycket. Mer info på postkodlotteriet.se

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER ETT HELT ÅR!

PRENUMERERA PÅ AMNESTY PRESS.

Ja, jag vill prenumerera på Amnesty Press. Fyra nr per år kostar 250 kr. Skicka mig ett inbetalningskort.

Ja, jag vill bli medlem. För 360 kr per år ingår Amnesty Press i ditt medlemskap.

Är du under 25 år eller skulle du föredra att teckna medlemskap online?
Besök www.amnesty.se/ap/blimedlem

NAMN:

ADRESS:

POSTNUMMER OCH ORT:

TELEFON:

EPOST:

Skicka in kupongen i ett kuvert till Amnesty International, svarspost 110 610 800, Box 4719, 116 92 Stockholm

VINTRIGA PRESENTER

Köp presenter till dig själv eller att ge bort på [butik.amnesty.se!](https://butik.amnesty.se/)

GÅVOBEVIS
REFLEXER
JULKORT

- ✓ Hållbart producerade produkter
- ✓ Bidrar till Amnestys arbete för mänskliga rättigheter
- ✓ Perfekta att ge bort
- ✓ Visar att du tar ställning

HANDLA PÅ [BUTIK.AMNESTY.SE](https://butik.amnesty.se/)

AMNESTY INTERNATIONAL

FÖRTROENDET FÖR AMNESTY ÄR FORTSATT HÖGT

Aktivismen, vad gäller rättvisefrågor, har en oerhört viktig plats i alla samhällen och civilsamhällets roll är delvis att väcka engagemang och aktivism hos gemene person.

Aktivisterna håller liv i tunga, livsviktiga, och för många, kontroversiella frågor. Amnesty är en av de få aktörer idag som behåller att leda med flera tankar samtidigt. Vi kan stötta och fördöma när det behövs.

för Amnesty mot 63 procent i genomsnitt för de organisationer som ingår i mätningen. Andelen som uppger att organisationens verksamhet är mycket eller ganska viktig ligger också över genomsnittet i jämförelse med de organisationer som ingår i organisationsindex 2023. Det visar på 70 procent för Amnesty jämfört med ett genomsnitt på 62 procent. Här ligger vi oerhört bra till jämfört med organisationer som är betydligt större än oss till antalet personal och omsättning.

Under 2022 ökade vi vår mediala räckvidd med 33 procent där en del av anledningen var negativ publicitet, men som visade sig ha en mycket kortare livslängd än det medhåll och stöd Amnesty fick för sina frågor och kampanjer. Andelen med ett litet förtroende är oförändrad. Andelen med en positiv inställning till mänskliga rättigheter ökar något. Det är fler personer som anser att utvecklingen för de mänskliga rättigheterna i Sverige utvecklas åt fel håll, än de som anser att de utvecklas åt rätt håll. Detta visar att vi behövs mer än någonsin och att det modet och den orken som Amnestys aktivism uppvisar behövs mer än någonsin.

Vi kallas för människorättskämpar just för att vi kämpar. Och det går inte att kämpa i medvind. Vi kallas för människorättsförsvarare för att vi försvarar i motvind. Det kan bli så att förtroendet hos gemene man minskar en stund, men detta ska inte hindra oss i vår aktivism. Vi kämpar i motvind och det är i motvind som de skarpaste människorättsliga strategierna formas.

PARUL SHARMA, ORDFÖRANDE

Demokratier vacklar, världsledare tvekar och klimatet blir allt febrigare. Trots dessa motgångar och motstånd är det aktivisterna som visar vägen med stort mod och ork. Hur aktivister kämpar för klimatfrågan och klimaträttvisefrågor är exempel på hur aktivister vägrar att ge sig, och där Amnesty kämpar för klimataktivisternas yttrande- och demonstrationsfrihet. Det är ofta en aggressiv värld att upprätthålla aktivismen i. Vår organisation och rörelse får både intensiv kritik och kärlek i arbetet för mänskliga rättigheter. I allt detta är det många som undrar hur förtroendet för Amnesty ser ut i dessa tider, där i princip alla kan kommunicera en åsikt och ett ställningstagande i förhållande till det mesta som rör mänskliga rättigheter.

Amnesty International har undersökts i Ipsos organisationsindex åren 2000, 2002-2021 samt 2023. De senaste 10 åren har vi sett en långsam trend nedåt vad gäller förtroende för och kännedom om Amnesty. Samtidigt ligger kännedomen om Amnesty över genomsnittet för samtliga organisationer som ingår i organisationsindex 2023, där utslaget är 74 procent

STYRELSENS HÖRNING

Amnesty Press
@amnestypress

Startsida

Inlägg

Foton

Om

Community

DU FÖLJER VÄL **AMNESTY PRESS**

PÅ FACEBOOK?

ANNONS

VAR MED OCH STÅ UPP FÖR MÄNNISKORÄTTSFÖRSVARARE

För två decennier sedan bestämde sig en liten Amnestygrupp i Polen för att under 24 timmar skriva brev till makthavare, under den internationella dagen för mänskliga rättigheter den 10 december. Deras idé har nu växt till en av de största människorättskampanjerna i världen - Skriv för frihet.

Under årets Skriv för frihet står vi upp för människorättsförsvarare vars verksamhet är helt nödvändig för att alla våra rättigheter ska respekteras och skyddas. Årets människorättsförsvarare står upp för yttrandefriheten i Förenade arabemiraten och aborträtten i Polen. De kräver Metas ansvarstagande för folkmordet i Myanmar och kämpar mot klimatförändringar i Australien.

Delta du med - Skriv för frihet!

**SKRIV
FÖR
FRIHET**

AMNESTY
INTERNATIONAL

amnesty.se/skrivforfrihet

NY MEDLEMSAVGIFT 2024

Läs mer på sid 50 eller www.amnesty.se/nymedlemsavgift